

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Heykel Anasanat Dalı

SANATTA GÜNAH VE ARINMA

Beata Rostas

Sanatta Yeterlik Sanat alışması Raporu

Ankara, 2016

SANATTA GÜNAH VE ARINMA

Beata Rostas

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

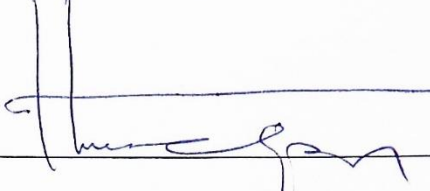
Heykel Anasanat Dalı

Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2016

KABUL VE ONAY

Beata Rostas tarafından hazırlanan "Sanatta Günah ve Arınma" başlıklı bu çalışma, 16.06.2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Sanatta Yeterlik Sanat Eseri/ Çalışması Raporu olarak kabul edilmiştir.

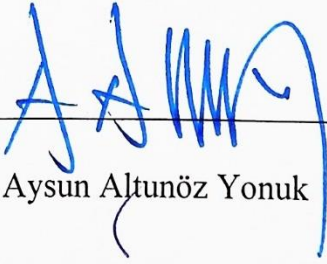
Prof. Tansel Türkdoğan (Başkan)

Prof. Turhan Çetin (Danışman)

Prof. Refa Emrali

Doç. Dr. Aysun Altunöz Yonuk

Yrd. Doç. Şinasi Tek

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Türev Berki

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğim onaylarım:

- Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/ raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16.06.2016.

Beata Rostas

ÖZET

Rostas, Beata Çağrı. "Sanatta Günah ve Arınma" Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu, Ankara, 2016.

Çocuk bu dünyaya masum, günahsız olarak geliyor. Günah kavramını naif, bilinçsiz hareketlerden, amellerden, kendi deneyimlerinden öğreniyor. Günah bütün sosyal topluluklarda farklı, ama temelde evrenseldir. Ancak bu dünyadan, hayattan günahsız, günaha bulaşmadan, arınmış, temizlenmiş olarak ayrılıyor mu? Bu kendi kararına bağlıdır. İnsanın hür iradesi vardır ve her insan kendi eylemlerinden sorumludur.

Arınma bir süreçtir. İnsan yaşlanınca genellikle çocuk gibi oluyor, çocuklaşıyor, saf duyguya dönüyor. Sanatçının kendisi de böyledir; fikirleri, düşünceleri, sanat eserleri de zamanla netleşiyorlar, arınıyor.

Günah çekici ve caziptir ama onun varlığından, gerçekliğinden kurtulmak zordur. Vicdan azabı bazı insanlara bir ömür boyu eşlik eder. Bu nedenle, ruhu sakinleştirmek için insan toplulukları çeşitli yöntemler ile, aletler ile, kutsal yerler oluşturup, ritüellerle vicdani günahlarından kurtulmak isterler.

Bu araştırmada öncelikle çeşitli dinlerin temelde aynı olan; en büyük günahlardan arınmada kullandıkları aletler; arınma yerleri ve gelenekler vurgulanmıştır.

Bu süre zarfında oluşturulan eserlerdeki, temel evrensel felsefi düşünceler, dini ve sanatsal sembollerdir. Ancak bunlar çoğuncalı zamanımızdaki toplumsal sorunlara reaksiyon, tepki olarak ortaya çıkarlar.

Bu çalışmada özellikle seçilen sanatçılar ve onların eserleri Doğu- Batı perspektifi içinde ele alınan konuya açıklık getirmektedir. Yapılan uygulamalar, seçilen örnek sanatçıların çalışmalarıyla ve diğer esin kaynaklarıyla desteklenmektedir.

Bu çalışma temel olarak 3 Bölümden oluşmaktadır.

1. Bölümde ele alınan konunun temel kavramları ve tarihsel süreci insanlık tarihi ve gelişimi çerçevesinde ele alınmıştır.
2. Bölümde konu sanatın gelişimi ve ağırlıklı olarak çağdaş sanattaki örnekleri irdelenerek ortaya koyulmuştur.
3. Bölüm uygulamaların çıkış noktaları esinlenmeleri ve açıklamaları üzerine kurulmuş olup, ve araştırma ve uygulamalar sürecinde elde edilen çıkarımlar ortaya koyulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

Günah, Arınma, Kurban, Heykel, Sanat, Din, Arınma objeleri, Göç, Çağdaş Sanat

ABSTRACT

Rostas, Beata, „Sin and Purification in Art” Ph.D. Thesis, Art Work Report, Ankara, 2016.

Child has born to the World 'sinless'. He learns 'what sin is' through his own pure, naive actions, deeds, experiences. The 'definition of sin' depends on each society, social community, but it is mostly Universal. To pass away from this life as a sinner or being purified before mostly depends on personal decisions.

Human got his 'own free will', so he has to take responsibility for his actions.

Purification is a process. Usually as human is getting older his mind makes selection, he is loosing his memory- it's said to return back to pureness and simplicity of a child. As time and ages passes by the artist's all lifelong experiences also used to be focused into his most important and habitual shapes, forms and contents of artistic thoughts.

Sin is attractive, it's easy to commit but not to get rid of it. The remorse can follow us in all our life. To help the deliverance of sin human societies have different kind of methods, ritual ceremonies, sacred spaces, tools, actions, rhythms, music and movements.

In the present Research the parallel similarities and differences of various religions and philosophical backgrounds, and their direct effect on Art- has been analyzed.

The artworks of the research in the topic of „Sin and Purification in Art” has been based on personally selected 'purifying' objects, appearing mostly equivalent in all kind of religion. The represented artists give us different approach of Eastern and Western view of art.

The PhD. Thesis contains 3 Chapters:

1. Introduction: General view of Sin in theology, philosophy;
backed up with 'Purifying places and Objects'
2. Body: The Sin and Purification in Art from the beginning till today's
Contemporary Art

3. Images and explanations/ Selected examples, Artworks of research in the topic of „Sin and Purification in Art”

Key words: Sin, Purification, Sacrify, Sculpture, Art, Religion, Purifying objects, Exodus, Contemporary Art

TEŞEKKÜR

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Bölümü Sanatta Yeterlik programı süresince bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan tez danışmanım Sayın Prof. Turhan Çetin'e, tezin oluşmasında bana yol gösteren Prof. Refa Emrali'ye, Prof. Tansel Türkdoğan'a, Doç. Dr. Aysun Altunöz Yonuk'a, Yrd. Doç. Şinasi Tek'e, Türkçe öğrenmemdeki yardımlarından dolayı Doç. Dr. Gülsün Mehmet'e, çalışma süreci boyunca desteklerini esirgemeyen Rostás Jánosné Fiser Irén'e, Aslı Aslan'a ve Aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
GÖRSELLER DİZİNİ	x
1. BÖLÜM	1
ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI VE TARİHSEL SÜRECİ	1
1.1 Günah.....	1
1.2 Arınma (Ruhsal ve fiziksel arınma, Arınma yerleri, Arınma objeleri).....	8
1.3 Kurban ve adak.....	14
2. BÖLÜM	16
SANATTA GÜNAH VE ARINMA	16
3. BÖLÜM	36
UYGULAMALAR	36
3.1 'İsa'nın Ekmek Mucizesi'.....	36

3.2	Kurban olarak insan; "Bağlan/ Inseparable".....	42
3.3	" Çıkış noktası".....	46
3.4	" Kurban 1" Performansı.....	51
3.5	" Sürgünde/ Exile".....	53
3.6	" Sınırsız/ No Borders".....	55
3.7	" Can Cana/ Soul to Soul"	57
3.8	" Geçiş Duvarı/ Transition wall"- Hayat ve Ölüm.....	58
3.9	" Yaratan/ The Creator".....	61
3.10	Sabun ve karışık malzeme çalışmaları.....	63
3.11	Desenler.....	75
3.12	Performanslar.....	84
	KAYNAKÇA.....	93
	ÖZGEÇMİŞ.....	98

GÖRSELLER DİZİNİ

(Görsellere ait kaynakçalar her sayfada ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.)

Sayfa No:

Görsel 1. Fernando Botero, 1981, Adem ve Havva/ Adam and Eve.....	2
Görsel 2. Michelangelo,1509, Adem ve Havva'nın ilk günahı.....	3
Görsel 3. Abreha wa Atsbeha Kilise, Ethiopia, Adem ve Havva.....	4
Görsel 4. Figure James Turrell, 2009, Roden Krater.....	5
Görsel 5. Nora Ligorano& Marshall Reese, 2009, Ölümçül günahlar	6
Görsel 6. Raymond Cazelles -Johannes Rathofer, 1988, Purgatorium.....	7
Görsel 7. Bill Viola, 2002, Emergence.....	7
Görsel 8. Manafi al-Hayawan, 1294–99, Adem ve Havva.....	8
Görsel 9. Rui Chafes, 1995, Ooglid.....	9
Görsel 10. Bir Ortodox evdeki altarlar, köyde	10
Görsel 11. Bir ortodox evdeki altar, Sırbistan'da.....	10
Görsel 12. Aidan Salakhova Rus sanatçının resmi.....	11
Görsel 13. İslam kültüründe Cami'nın kurnası.....	12
Görsel 14. Hristiyan Kilisede'kutsal su' kubbesi.....	12
Görsel 15. Kiliseye giren insanlar kutsal su ile haç yazıyorlar.....	12
Görsel 16. Mounir Fatmi, 2004–07, Connexion/ Nouveau Testament.....	13
Görsel 17. Günes Kodex'den, bir Astek rahip kurbanın kalbini çıkartıyor.....	14
Görsel 18. Sosyal medyada aile yaşamında şiddetin işareti.....	15
Görsel 19. Wiligelmo,1100, Adam ve Havva'nın yaratılması.....	16

Görsel 20. Michelangelo Bounarroti, 1513-1515, Musa/ Moses.....	17
Görsel 21. Trent Nelson, Cathedral of the Madeleine, 2009, Maria Magdalena kefareti için İsa'nın ayaklarını yıkıyor.....	18
Görsel 22. İsa Peygamberin Ekmek Mucizesi, İkon.....	18
Görsel 23. Leonardo da Vinci, 1495-1498, Son Akşam / Last supper.....	19
Görsel 24. Adi Nes adsız işi, İncil'deki hikayeler/ Biblical Stories sergiden.....	19
Görsel 25. Pedro Berruguete: Kitapların Yakılması, (Cathar'lar).....	20
Görsel 26. Ku Klux Klan (1865- Tennessee'de, 1915- Atlanta'da).....	20
Görsel 27. ISIS, 2015, Ninawa Museum in Mosul, Iraq.....	21
Görsel 28. Lenin heykeli Berlin'de.....	21
Görsel 29. Lenin heykelinin kırılmış kafası, 1991, Almanya, Berlin.....	21
Görsel 30. Robert The, İncil/ Holy Bible.....	22
Görsel 31. Maurizio Cattelan, 1999, Dokuzuncu Saat/ La Nona Ora.....	22
Görsel 32. Joachim Patinir, 1515- 19, İsa'nın Baptismi.....	23
Görsel 33. Tom Hunter. 2000. Ejderhadan Sonra/ After the Dragon.....	23
Görsel 34. Andres Serrano's, Piss Christ.....	24
Görsel 35. RUSSY RIOT. Ortodox Kilise'de Russia'da	25
Görsel 36. Javier Murcia /Geek Toys Collectibles, Kibir/ Gluttony.....	25
Görsel 37. José Manuel Castro López, Taş'ın gözyaşları/Tears of stone	26
Görsel 38. Banksy, 2011, Kardinal'ın Günahı/ Cardinal sin.....	27
Görsel 39. Lido Rico, 2005-2006, Yedi Ölümcül Günah.....	28
Görsel 40. 'Princess Hijab'ın metrodaki işi.....	29

Görsel 41. 'Princess Hijab' in metrodaki işleri, Dolce Gabbana.....	30
Görsel 42. Princess Hijab'ın sokakdaki ve metrodaki işleri.....	30
Görsel 43. Fatimah Al Nemer, "Günah ve Af" sergisinden.....	31
Görsel 44. Fatimah El Nemer kendi resimi ile.....	31
Görsel 45. Fatimah Al Nemer,.....	32
Görsel 46. Fatimah Al Nemer, Marilyn Monroe gösteren resimi.....	32
Görsel 47. Fatimah Al Nemer, halı üstüne kendi yüzünü kullanıyor.....	32
Görsel 48. Fatimah Al Nemer'ın resmi.....	32
Görsel 49. Thomas Matsouda, 2011, Arınma/ Purification.....	33
Görsel 50. Thomas Matsouda, 2012, Purification/ Arınma.....	33
Görsel 51. Wolfgang Stiller, Detay; Matchstickmen.....	34
Görsel 52. Wolfgang Stiller: Üçkağıtçılar/ Matchstickmen.....	34
Görsel 53. Buddha heykel, Gal Vihraya, Pollonnaruwa	35
Görsel 54. Kiki Smith,1954. Adsız, Nurenberg.....	35
Görsel 55. Ron Mueck, 2009, Gençlik/ Youth	35
Görsel 56. İsa'nın görüşü her yerde farklıdır.....	36
Görsel 57. kıvrık saçlı İsa kahverengi ten ile.....	37
Görsel 58. İsa kahverengi ten ile.....	37
Görsel 59. Albrecht Dürer, 1506, İsa Doktorlarla/ Jesus between Doctors.....	37
Görsel 60. İkinci Dünya savaşındaki İsa Resimleri.....	38
Görsel 61. Köydeki İsa Figürü.....	38
Görsel 62. Köydeki İsa Figürü,Detay.....	38

Görsel 63. Giovanni Lanfranco, 1582, 1647, İsa'nın ekmek mucizesi.....	39
Görsel 64. Torino'daki keten, İsa'nın yüzü ile.....	40
Görsel 65. Beata Rostas, 2014, İsa'nın ekmek mucizesi- Detay	41
Görsel 66. Beata Rostas, 2014, İsa'nın ekmek mucizesi.....	41
Görsel 67. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable.....	42
Görsel 68. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable.....	42
Görsel 69. Donatello& Rosso: İbrahim ve İsmail.....	44
Görsel 70. Günes Kodex, Astek insan kurbanı.....	44
Görsel 71. Günes Kodex, Astek insan kurbanı.....	44
Görsel 72. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable; Detay.....	45
Görsel 73. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable; Detay.....	45
Görsel 74. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable; Detay.....	45
Görsel 75. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable; arka taraftan detay.....	45
Görsel 76. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable; arka taraftan detay.....	45
Görsel 77. Beata Rostas, 2015, Bağlan/ Inseparable; Detay.....	45
Görsel 78. Beata Rostas, 2015, Çıkış noktası interaktif oyun.....	46
Görsel 79. Beata Rostas, 2015, Çıkış noktası interaktif oyun.....	46
Görsel 80. Genel bir 'masa oyunu'	47
Görsel 81. Beata Rostas, 2015, Çıkış noktası interaktif oyun.....	47
Görsel 82. Değişik manastır elbiseler.....	49
Görsel 83. Budist- değişik manastır elbiseler.....	49
Görsel 84. Budist- değişik manastır elbiseler.....	49

Görsel 85. Dünya'daki farklı Başörtüler.....	49
Görsel 86. Dinsel Giysiler.....	50
Görsel 87. Farklı Dinde Kadın Giysileri.....	50
Görsel 88. Beata Rostas, 2015, 'Kurban 1' Performans	51
Görsel 89. Beata Rostas, 2015, Fotoğraflar Kurban performansından.....	52
Görsel 90. Beata Rostas, 2016, Sürgünde/ Exile.....	53
Görsel 91. Beata Rostas, 2016, Sürgünde/ Exile; arka görünüm.....	54
Görsel 92. Beata Rostas, 2016, Sürgünde/ Exile; Detay.....	54
Görsel 93. Beata Rostas, 2014, Sınırsız/ No Borders.....	55
Görsel 94. Beata Rostas, 2014, Sınırsız/ No Borders.....	56
Görsel 95. Beata Rostas, 2015, Can Cana/ Soul to Soul	57
Görsel 96. Beata Rostas, 2015, Can Cana/ Soul to Soul- Detay.....	57
Görsel 97. Beata Rostas, 2015, Can Cana/ Soul to Soul- Detay.....	57
Görsel 98. Beata Rostas, 2016, Geçiş Duvarı/ Transition wall- Detay.....	58
Görsel 99. Beata Rostas, 2016, Geçiş Duvarı/ Transition wall.....	58
Görsel 100. Beata Rostas, 2016, Geçiş Duvarı/ Transition wall- Detay.....	59
Görsel 101. Beata Rostas, 2016, Geçiş Duvarı/ Transition wall- kullanırken.....	60
Görsel 102. Beata Rostas, 2016, Geçiş Duvarı/ Transition wall- Detay.....	60
Görsel 103. Beata Rostas, 2015, Can Cana/ Soul to Soul-mum ile.....	60
Görsel 104. Beata Rostas, 2015, Can Cana/ Soul to Soul- aksam.....	60
Görsel 105. Beata Rostas, 2015, Yaratıcı/ The Creator- yaratıcı ile.....	61
Görsel 106. Beata Rostas, 2015, Sanatçı ve Heykeli;Yaratıcı/ The Creator.....	62

Görsel 107. Beata Rostas, 2015, Yaratıcı/ The Creator- izleyici ile.....	62
Görsel 108. Beata Rostas,2012, Sabun Hamam.....	63
Görsel 109. Beata Rostas, 2012, Seramik Hamam.....	63
Görsel 110. Beata Rostas, 2012, Dua.....	64
Görsel 111. Beata Rostas, 2012, Arınma.....	64
Görsel 112. Beata Rostas, 2013, Arınma Objeleri 1.....	65
Görsel 113. Beata Rostas, 2013, Arınma Objeleri 2/ Küvet.....	65
Görsel 114. Beata Rostas, 2013, Kutsal Kitap/ Holy Book.....	66
Görsel 115. Beata Rostas, 2013, Kutsal Kitap/ Holy Book-içerdeki görüntü.....	66
Görsel 116. Beata Rostas, 2013, Kutsal Kitap/ Holy Book.....	66
Görsel 117. Beata Rostas, 2012, Bekaret.....	67
Görsel 118. Beata Rostas, 2012, Masumiyet.....	67
Görsel 119. Beata Rostas, 2013, Günahkar/ The sinner.....	67
Görsel 120. Beata Rostas, 2013, Keten- İsa'nın İzi.....	68
Görsel 121. Beata Rostas, 2013, Vicdan.....	69
Görsel 122. Beata Rostas, 2013, Arınma objeleri- Duygusal Günahlar	70
Görsel 123. Beata Rostas, 2013, Arınma objeleri- Havlu.....	71
Görsel 124. Beata Rostas, 2014, İsa'nın Ekmek Mucizesi.....	72
Görsel 125. Beata Rostas, 2013, Kapı/ The Gate.....	73
Görsel 126. Beata Rostas, 2013, Meditasyon/ Meditation.....	74
Görsel 127. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 1.....	75
Görsel 128. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 2.....	76

Görsel 129. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 3.....	77
Görsel 130. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 4/ Arınma Kübü.....	78
Görsel 131. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 5.....	79
Görsel 132. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 6.....	80
Görsel 133. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 7.....	81
Görsel 134. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi/ Exodus 8.....	82
Görsel 135. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi, Exodus- seri.....	83
Görsel 136. Beata Rostas, 2014, Kurban Performans/ Sacrify performance.....	84
Görsel 137. Beata Rostas, 2014, Kurban Performans/ Sacrify performance.....	84
Görsel 138. Beata Rostas, 2013, Arınma Performans / Purification.....	86
Görsel 139. Beata Rostas, 2013, Arınma Performans / Purification.....	86
Görsel 140. Beata Rostas, 2013, Arınma Performans / Purification.....	87
Görsel 141. Beata Rostas, 2013, Arınma Performans / Purification.....	87
Görsel 142. Beata Rostas, 2014, İlk günah Performans/ First Sin.....	89
Görsel 143. Beata Rostas, 2014, İlk günah Performans/ First Sin.....	89
Görsel 144. Beata Rostas, 2014, İlk günah Performans- Detay.. ..	90
Görsel 145. Beata Rostas 2014, İlk günah Performans- Detay 2.....	90
Görsel 146. Beata Rostas, 2015, Göç Performans/ Exodus	91
Görsel 147. Beata Rostas, 2015, Göç Performans/ Exodus.....	91
Görsel 148. Beata Rostas, 2015, Göç Performans/ Exodus.....	92
Görsel 149. Beata Rostas, 2015, Göç Performans/ Exodus.....	92

1. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI VE TARİHSEL SÜRECİ

1.1 GÜNAH

Günah, genellikle dini bağlamda kullanılan bir terimdir. Bugün Tanrı'nın arzu ve emirlerine uygunsuz her şeyi tanımlamak için kullanılır. Günah Tanrı'nın açıkladığı standartlara ve emirlere karşı yapılan bilinçli ihmalkarlık veya inkar olarak da tanımlanabilir (<http://www.turkcebilgi.com/g%C3%BCnah>).

Günah bilinçli işlenen amel, hareket, düşünce ya da taksirdir. Toplumlara, mezheplere, manevi sistemlere göre bağlamları değişir, cemaatler bu kavramı farklı farklı tanımlarlar. Bu nedenle arınma iddiasını da, onun sürecini de topluluğun kuralları belirlemektedir. Bunlara dayanarak insan, günahattan arınmanın, kurtulmanın yöntemini/yolunu ve işlemin akışının nasıl gerçekleştiğini araştırmaktadır. Günahattan kurtulmak hem maddi /fiziksel hem de ruhsal/mental bir süreçtir.

Katharsis, Batı kültüründe genellikle sanatla gerçekleştirilen bir arınma faaliyetidir. Aristo, *Poetika*'sında insanların kötülüklerden arınması için tiyatro izlemelerini, tiyatroyla yüzleşmelerini, sanatla ilgilenmelerini ister: Tiyatro izleyen kişi, tiyatrodan bir bakıma kendisini izlemiş olur, ondan ders alarak kötülüklerinden arınır.

İnsanın zaman zaman bilerek veya bilmeyerek işlediği kötülüklerden rahatsız olması, vicdanıyla hesaplaşması, pişmanlık duyması, vazgeçmesi, insanî özelliklerinden biridir. Bu bağlamda dinlerde kötülüğün adı "günah"tır. Dolayısıyla dinler, insanların işledikleri günahlarından arınmalarını çokça tavsiye ederler; hatta tevbe eden, arınan insan daha makbul bir dindardır.

İslam kültüründe de müslümanın işlemiş olduğu günahlardan, kötülüklerden arınması çok istenen bir şeydir. İslam'da arınmanın en önemli yollarından biri tevbedir. Müslüman tevbe ede ede, arına arına mükemmel insan olmaya doğru yol alır (Prof. Dr. Nurullah Çetin: MAKALE; Ahmet Yesevi'de katharsis ya da arınma/ http://www.edebiyatufku.com/artikel.php?artikel_id=1143).

Görsel 1. Fernando Botero, 1981. Adem ve Havva, Monaco, bronz
Erişim: 07.03.2016. <http://www.onlyimage.com/free-images/botero>

Kitlenin çağdaş yaşama istemlerinin önünü keserek çözümü bir ütopyik dünyaya havale etme ve insanları buna inandırmak için çaba harcanır. Çağa uygun eğitim bu nedenle engellenir. Sanatın dışlanması da salt bu nedenle değil midir? Bağımsız düşünceyi, kendisine dayatılan tek çıkışlı yaşam alanının dışında sanat yeni kapıları öğretir sanat. Aslında onun alanı dinlerle ilgili değildir. Ancak dinler yayılma dönemlerinde ondan yararlanmayı bilmişlerdir hep. Hristiyanlık dünyası başlangıçta okuma-yazmanın az olduğu yıllarda resamlara kutsal kitaptan öyküleri resimlemesini istemişti. Bugün sanat tarihinde coşkuyla izlenen birçok yapıt o günlerin izlerini taşır. Yani sanatın, dini kendi alanı dışında düşünmesine karşın din, tam ters doğrultuda davranır.

Her dönemde yöneticinin istediği, belirlediği kıvamda bir toplum yapısıdır. Verilenle yetinen, fazla düşünmeyen ve insanca yaşamayı bir başka ütopyaya erteleyen insan modeli.

(Celal Binzet: Sanat ve Günah; <http://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/celal-binzet/sanat-ve-gunah/826>).

İlk çağda, kabileler döneminde ilk insanlar, izler bırakmış, fiziksel-ruhsal-ve mental hazırlıktan sonra vurup öldürmeye ve kurban etmeye kadar yöntemler kullanmışlardır. İnsan, kendisi yerine bir hayvanın hayatını alıp, dünya-gökyüzü-insan alemi için onu Tanrı'ya kurban etmiştir.

Dünya'nın nasıl oluştuğunu anlatan kitap Genesis'e göre ilk günah Adem ve Havva'nın hikayesidir. Adem'in kaburgasından yaraltmış Havva yılanın inancına inanırken yasak ağacın meyvesinden yiyordu. Yılan Onlara "Eğer elmayı yerseniz Tanrı gibi olacaksınız, iyilik ve kötülük ne demek öğreneceksiniz", dedi. Onlar (Adem ve Havva) meraklı olarak yılanın inancına inanıldılar ve elmayı yediler. Önce iyi ve kötü yoktu, utancı hissetmediler (Görsel 1, 2, 7).

Görsel 2. Michelangelo, 1509. "Adem ve Havva'nın İlk Günahı/ The downfall of Adam and Eve", Sistine Chapel, Rome Italy. Erişim: 14.05.2015.

https://ism.intervarsity.org/sites/ism/files/imported_files/01%20The%20Downfall%20of%20Adam%20and%20Eve.pdf

Âdem de meyveyi yedi. İkisinin de gözleri açıldı ve bedenlerinin çıplak olduğunu fark ettiler. Çok utanıldılar ve hemen incir ağacının geniş yapraklarından kopartarak bedenlerini örtecek önlükler yaptılar. Tam bu sırada tanrının sesini işittiler. Kendilerine sesleniyordu. Yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu anladıkları için çalılırların arasına saklandılar. Tanrı onların kendisinden gizlendiklerini anladı ve onlara "nerdesiniz?" dedi. Âdem, saklandığı yerden çıkmaya mecbur kalarak "sesini bahçeden işittim ve korktum; çünkü ben çıplaktım ve gizlendim" diye cevap verdi. Tanrı, "sana çıplak olduğunu kim söyledi? Yoksa sana yasakladığım ağacın meyvesinden mi yedin?" dedi. Âdem, "yanıma verdiğin kadın o meyveden verdi ve ben de yedim" diye cevap verdi. Bunun üzerine Tanrı Havva'ya dönerek, "nedir bu yaptığın?" diye sordu. Havva, "yılan beni kandırdı" diye cevapladı. Tanrı bu kez yılanın dönerek, "bunu yaptığın için seni lanetliyorum. Karnın üzerinde sürüneceksin,

ömrünün sonuna kadar toprak yiyeceksin. Seninle kadın ve onun soyundan gelenler arasına düşmanlık da koyacağım. Sen onların ayaklarına saldıracaksın, onlar da senin başına saldıracaklar.” Tanrı bu kez kadına dönerek, onu da cezalandırdığını söyledi: “hamileliğini ve kadınlığının zahmetlerini artıracacağım. Ağrısız içinde doğuracaksın. Arzun her zaman kocana olacak ve onun hakimiyetinde olacaksın.” Tanrı son olarak da Âdem’e dönerek, ona verdiği cezaları saydı: “karının sözünü dinlediğin ve yemeni yasakladığım meyveden yediğin için, toprağı lanetledim. Ömrünün sonuna kadar yemeğini ondan çıkaracaksın. İşini güçleştirmek için de ondan çalılar ve dikenler bitireceğim. Alnının teri ile ekmek yiyeceksin, çünkü topraktan geldin toprağı gideceksin.” Tanrı insanın tanrı gibi olduğunu artık iyi ile kötüyü ayırt edebileceğini düşünerek onu cennetinden kovdu ve geri dönüp hayat ağacından yemesin ve tekrar ölümsüz olmasın diye Kerubileri ve her tarafa dönen kılıcın alevini görevlendirdi (Görsel 3), (İsmail Hakkı ALTUNTAŞ: İlk günah ve cennetten kovulma” mitinin şifresi; <https://ismailhakkialtuntas.com/2015/02/22/ilk-gunah-ve-cennetten-kovulma-mitinin-sifresi/> Alıntı Kaynak: İsmail Gezgin, MASALLARIN ŞİFRESİ, Kırmızı Başlıklı Kız’dan İlk Günah’a... Birinci Baskı. Aralık 2007 İstanbul).

Görsel 3. Adem ve Havva, Abreha wa Atsbeha Kilise, Ethiopia, Afrika/ Erişim: 14.02. 2016. <http://www.traveladventures.org/continents/africa/abreha-wa-atsbeha-church02.html>

Günahtan arınma sürecini araştırırken, günahın sebebi, nedeni, evveliyati, arınmanın yerleri, aletleri, araçları ve biçimi gibi aşamalarını tahlil etmek gerekmektedir.

Günah ve kötülük kavramının ne olduğunu sadece dinsel, mezhepsel değil, aynı zamanda düşünce sistemleri, felsefe ya da akılcı kurallar belirleyebilirler. Örneğin Çinli filozoflar *insan, evrenin minyatür* kopyasıdır diyorlar.

...Çinli insanlar karşıtlıklar konusunda tarafsız düşünüyorlar. İyi ve kötü yoktur, sadece birşeyler oluyor...

Jin ve Jang modeli dünyanın dualist görüşünden farklı bir yolu gösteriyor,..din'ile, mezhep'ile bağlantısı yok, herkes kendine göre de bu kavramı düşünebilir (Palmer, 1998: 7, 10).

Görsel 4. James Turrell, 2009, Roden Krater/ Creator's eyes, skyspace/
Erişim: 11.04. 2016/ <https://www.pinterest.com/yenesa/james-turrell/>

Batı'daki en yaygın sembol, asılı balans, armoni ve eşitlik. Jin ve Jang ikisi de birbirine alan veriyor, ikisi de öbürünün elementlerini ihtiva ediyor. Arasındaki denge var, ama edilgen değil, bitaraf barış içinde birlikte yaşayamıyorlar. Bu denge dinamik bir gerginlik, bu iki kuvvetin savaşı. Jin ve Jang enerjisi evrendeki yaşam enerjisilerinin devamlı yarısından doğuyor. İkisi de söndürmek ve kazanmak istiyor, ama bu mümkün değil, çünkü doğa, TAO ikisine de aynı gücü verdi (Palmer: Jin ve Jang, 1998: 7), (Görsel 4).

Doğulu filozoflar dünyanın birleşmesine (komunizm, Hristiyanlık) karşı çıktı, dünyanın „çeşitli” olması lazım- diyorlar. (Ama armoni kolayda kalmaz, bu çeşitliliğin olmasını için.) Bu yüzden ortaklıklar manevi sistemi belirliyorlar, ve kim bu kurallara saygı duymazsa o kötülük yapıyor, ve onun bir bedeli olacak. Doğulu filozoflar *günah budur*, diye düşünüyorlar (Palmer, 1998: 7).

”Ölümcül” Günahlar

Yedi tane ”ölümcül” günah vardır; bunlar pek çok din’de ve toplumda aynıdır (Görsel 5).

Bunlar:

1. SUPERBIA- pride- KİBİR
2. AVARITIA- avarice- HIRS
3. LUXURIA- lust- ŞEHVET
4. INVIDIA- envy- KISKANÇLIK
5. GULA- greed/ gluttony- OBURLUK
6. IRA- anger- ÖFKE
7. ALEDIA- good for sloth- TEMBELLİK

Bu günahlar resimlerde, heykellerde, görsel sanatlarda da betimlenmektedirler. Bu betimlemeler okuma- yazmayı bilmeyen insanların da anlayabileceği yapıdadırlar.

Görsel 5. Nora Ligorano ve Marshall Reese, Eyebeam Open Studios Fall 2009, ”Ölümcül Günahlar”/ Deadly Sins” Snowglobes), Pure Products USA
Erişim: 19.01. 2014/ <http://ligoranoreese.net/prospectus/>

Görsel 6. Raymond Cazelles- Johannes Rattofer: Araf/ Purgatorium/ The Glories of the Tres Riches Heures du Duc de Berry, New York, 1988, 132-133. sayfa/ Erişim: 28.09. 2013.
<http://mek.oszk.hu/01900/01918/html/index411.html>

Hristiyanlık’da ilk günah Adem ve Havva hikayesinde başladı. Incil’deki açıklamalara göre insanın ruhu ölümden sonra cennete, cehenneme ya da Araf’a gidiyor (Görsel 6). Bunu o insanların bu Dünya’daki hayatı, günahları belirliyor. Hristiyanlık’ta İsa kendi canını feda ederek, insanları günahlarından arındırdı (Görsel 7).

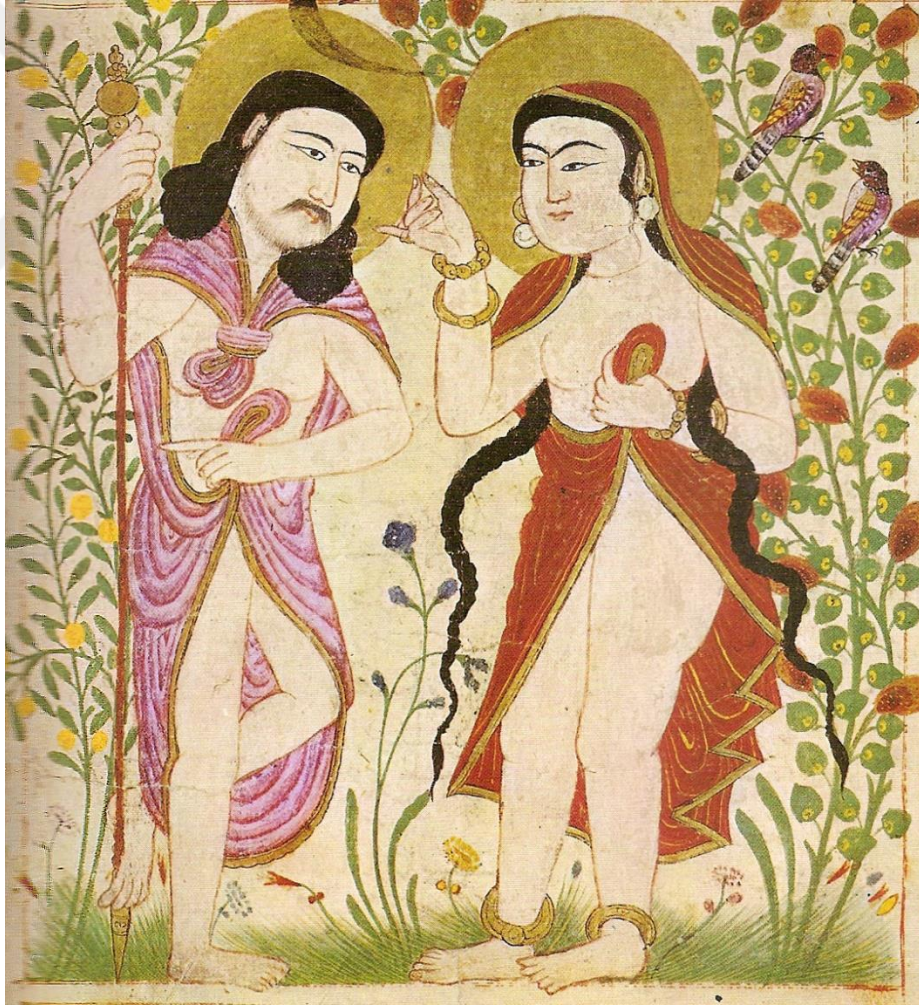

Görsel 7. Bill Viola, 2002. Doğuş/ Emergence, J. Paul Getty Museum, Erişim: 28.09. 2013.
https://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/contemporary_art/downloads/viola_emergence.pdf

İlk günah kavramı İslam'da mevcut değildir, çünkü İslam'a göre Adem ve Havva Tanrı tarafından affedilmiştir. Tanrı meleklerine Adem'e boyun eğmelerini istediğinde, Şeytan sordu: "Neden ben bir insana boyun eğmeliyim? Ben saf ateşten yapıldım, o ise topraktan yapıldı. Liberal İslam hareketine göre Tanrı meleklerine verdiği emriyle, insanların en yücesi olarak Adem'in önünde eğilmelerini ve bu hareketi gören diğer insanlar tarafından en büyük düşmanımızın egoları olduğunu görmelerini istemiştir (https://en.wikipedia.org/wiki/Adam_and_Eve/), (Görsel 8).

1.2. ARINMA (Ruhsal ve fiziksel arınma, Arınma yerleri, Arınma objeleri)

Arınmaya götüren günahahtan kurtulmak, kefaret, suç ve ceza sürecidir. İnsan bu süreçte - fiziksel-mental-ruhsal arınmaya- yönelir. Bunun için de arınma yerleri ve objeleri

Görsel 8. Manafi al-Hayawan (The Useful Animals), Adem ve Havva. Maragheh, Iran, 1294–99/ Erişim: 10.05. 2016./ http://my.telegraph.co.uk/pac/paul002/14703479/Adam__Eve_Revisited__Islamic_Style/

yaratmışlardır. İnsan, inanmak, kutsal yerleri belirlemek ve *dua etmek* ile mesela bu aşkınsal, kutsal dünya ile bağlantı kuruyor.

arınma (2 anlamı)/ Köken: İng. purification:

Tabuları çiğneme, dinsel buyruklara aykırı davranma sonucu tinsel kirlenmeden arınmak için belirli işlemleri ve kuralları (örneğin yıkanma, ateş üstünden atlama, oruç tutma, bir süre yalnız başına yaşama vb.) yerine getirerek hem kendi, hem de üyesi bulunduğu topluluğun gözünde arınma

(BSTS/Budunbilim Terimleri Sözlüğü1973;

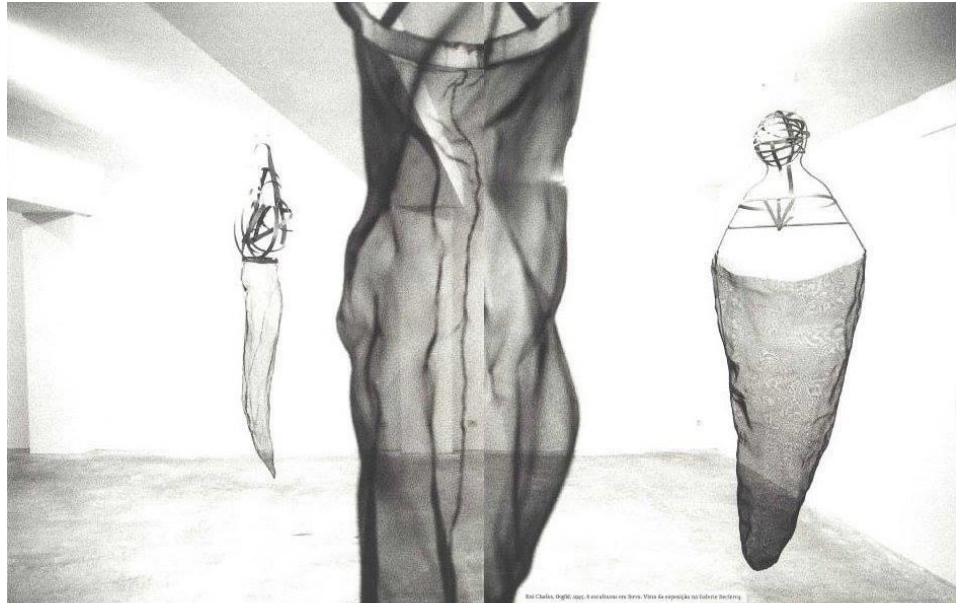
<http://ne-demek.net/anlam%C4%B1/ar%C4%B1nma-ne-demek.htm>).

arınma (3 anlamı)/ Köken: İng. catharsis:

Ruhun tutkuların temizlenmesi. (Ör. Platon, ölümü ruhun bir arınması olarak anlar; ölüm, ruhun bedenden kurtulması, bedensel tutkuların arınması, temizlenmesidir.)

2 (Aristoteles'te) Sanat yoluyla duyguların arınması. // Sanat aracılığıyla insanın duyguları uyarılarak ruhun bunlardan temizlenmesine varılacaktır; özellikle ağlatı (tragedia) acıma ve korku duygularını uyandırıp insanı etkileyerek arınmayı sağlar (BSTS / Felsefe Terimleri Sözlüğü 1975/

<http://ne-demek.net/anlam%C4%B1/ar%C4%B1nma-ne-demek.htm>).

Görsel 9. Rui Chafes. 1995. Ooglid, Galerie Declerc Q.'deki sergiden/ Erişim: 17.01. 2016/ <http://cvc.instituto-camoes.pt/decadas-en/the-80s.html#.Vz3fgJGLTIU>

arınma (4 anlamı)/ Köken: İng. : purification

Halk gelenek ve göreneklerine ilişkin, şu ya da bu yoldan kirlendiği varsayılan kişi, hayvan ve eşyaları, bu pisliklerden arıtma amacıyla başvurulan ateşe tutma, yakma, tütsüleme, yıkama, su püskürtme, kurban kesme, büyülü sayı ve formül kullanma gibi halk uygulamalarının tümü. bk. halk uygulaması

(BSTS / Halkbilim Terimleri Sözlüğü1978/

<http://ne-demek.net/anlam%C4%B1/ar%C4%B1nma-ne-demek.html>), (Görsel 9).

Arınma yerleri

İnanmak ve 'kutsal yer' insan için bir ihtiyaçtır. Dua bizden 'yüksek bir yerde olan/ Tanrı' ile direkt kontakt kurmaya yardım edebilir. Hatta insan için basit uygar yerleşim bölgesinde de; köyde, şehirde en azından bir 'kutsal yer' olması gereklidir. Örneğin merkezde bir cami, kilise, minare, haç veya mezarlık en kutsal yerdir. Ama eğer sadece özel mekanlara/ evlere girersek, oralarda da mutlaka ailenin 'altar' gibi bir köşesi, duvarı, kutsal objesi, resmi, ailenin ölü bir üyesinin fotoğrafları vardır (Görsel 10, 11).

Görsel 10. Bir Ortodox evdeki altar, köyde, Sırbistan'da

Görsel 11. bir ortodox evdeki altar
/Erişim:23.05.2014/http://boldognapot.hu/blog/hazi-oltar-keszitesse/

Evrende üst üste üç büyük katman veya bölge vardır; bunlar merkezlerinden geçen bir eksenle birbirlerine bağlı oldukları için de birinden ötekine geçilebilir. Doğal olarak bu eksen bir açıklıktan, bir „delikten” geçer; tanrılar yeryüzüne, ölüler de yeraltına bu delikten geçerek inerler; esrik şamanın ruhu da göğe ve yeraltına yaptığı mistik yolculuklarda yine bu gecidi kullanır.

Bu kozmik topografyaya ilişkin birkaç örnek vermeden önce, şu noktayı belirtelim ki, adı geçen „merkez, orta, göbek” simgeselliği mutlaka kozmolojik bir kavram değildir. Başlangıçta her kutsal mekan- kutsallığın insana gözüktüğü ve dünyamıza ait olmayıp başka yerlerden, en başta da Gökten gelen gerçeklikleri (ya da güçleri, kişilikleri, vb.) dışa vuran her yer „merkez”, yani kattan kata geçişin mümkün olduğu yer sayılıyordu. İnsan-ötesi bir varoluşun sindiği „kutsal” bir uzay parçası deneyim olarak yaşandığı için, buradan Merkez kavramına ulaşıldı: Tam bu noktada yukarıdan (ya da aşağıdan) gelen ve bu dünyaya ait olmayan bir şey kendini göstermişti. Daha sonra da, kutsallığın kendini gösterisinin de kendi başına kattan kata geçişi içerdiği ve gerektirdiği düşünüldü (M. Eliade, 2006: 292).

Görsel 12. Aidan Salakhova, Rus sanatçı/ Erişim: 12.08. 2015/
<http://aidansalakhova.ru/Works/list/11>

Kilise ve cami dua etmek için seçilmiş yerlerdir. İslamiyette namaz kılarken Kible'ye dönülür ve Hristiyanlar'da ise kiliseler Doğu-Batı yönünde yapılmıştır.

Cami, Müslüman ülkelerde meditasyonun; dua etmenin yeridir. Kur'an dinlerken bize bir şeyler; örneklerle, mesajlarla anlatılır. Hristiyanlıkta 'Tanrının Evi' kilise veya katedraldir. İnsan Tanrıyı kendine benzetir, bu sebeple, Tanrı için kutsal bir ev- bina yapar. Caminin ve hamamın mimari formu birbirine çok benziyor, onların yuvarlak şekli; kubbesi insana kucaklama ve koruyucu olma izlenimi veriyor. İnsan bunun içinde dünyanın felaketlerinden, kötülüklerinden saklanıyor. Hem mimarının hem de fonksiyonun amacı aynıdır, 'arınma'.

Kubbe formu ters çevrildiğinde küvete benzer (Görsel 12). Bu form hem hamamlarda hem de camiye girmeden önce yüzün, ellerin ve ayakların temizlendiği kurnalarda kullanılmıştır. Kurna: hamamlarda, musluğun altında bulunan ve içinde su biriktirilen, yuvarlak ve genellikle mermer ya da taş tekne (Görsel 13, 14).

Görsel 13. İslam kültüründe Cami'nin Kurnası.

Görsel 14. Hristiyan Kilisede Kutsal Su' Küveti.

Hristiyanlar kiliseye girerken aynı küvetten 'kutsal su' alıp kendine haç yazıyorlar/yapıyorlar (Görsel 14, 15). Türk ve Macar kültüründen etkilenerek kubbe-küvet formundaki çalışmalar, Kilise, cami, hamam gibi yapıların, İslam ve Hristiyanlık dinlerinde fonksiyonu ve formu aynıdır, ancak yapı detayları ve kuralları farklıdır.

Görsel 15. Latin Amerika'da, Honduras'da Katolik Kiliseye giren insanlar kutsal su ile haç yazıyorlar/ Erişim: 19.01. 2016/ <http://www.alamy.com/stock-photo-painet-jj1677-honduras-holy-water-font-front-catholic-church-slum-11385530.html>.

Türk- Tatarlar birçok başka halklar gibi gökkubbeyi bir çadır (yurt) gibi tasarlarlar. Samanyolu çadırın dikiş yeri, yıldızlar da ışık gelsin diye açılmış deliklerdir. Yakutlara göre yıldızlar "dünyanın pencereleri" dir... (Eliade, 2006: 292).

Arınma objeleri

Her dinde (inançta) arınma sürecinde belli objeler kullanılır. Bu objeler her inançta farklı olsa da kullanım amaçları ruhsal bir arınma içindir. Örneğin, İslam dininde 'kutsal kitap' Kur'an-ı Kerim'dir, ibadet sırasında seccade kullanılır ve ibadet öncesi fiziksel arınma su ile abdest alınarak gerçekleştirilir.

Benzer bir durum Hristiyanlıkta da vardır. İncil, kutsal kitaplarıdır, ibadet için özel bir masaları vardır ve Kilise'ye girmeden önce arınmak için, içinde kutsal su bulunan küveti kullanırlar (Görsel 16).

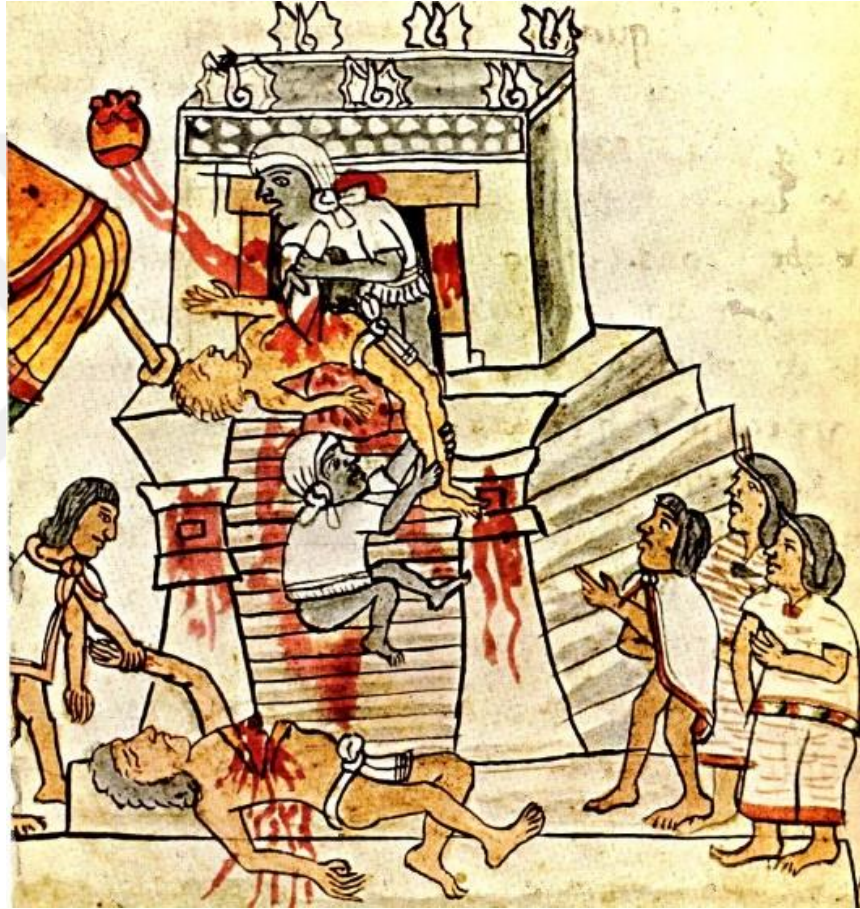
Tibet'te ipin ritüel ve mitolojik işlevi, özellikle Budizm- öncesi geleneklerde, daha iyi belirir ve tanıklanır. Tibet'in ilk kralı Gna-k'ri-bstan- po'nun Gökten *rmu-t'ag* denilen bir iple indiğine inanılırdı. Bu mitsel ip bütün kral mezarlarının üzerinde de gösterilmiştir ki, bu, hükümdarların ölümden sonra Göğe çıktıklarına işaretir. Zaten Gökle Yer arasında iletişim ve gidip gelme kırallar için hiç kesilmemişti ve Tibetliler eski kıralların ölmeyip Göğe çıktıklarına inanırlardı. Bu tasarım belleklerdeki bir "yitirilmiş cennet" anısını da ele veriyor (Eliade, 2006: 470).

Görsel 16. Mounir Fatmi, 2004–07. Bağlantı/ Connexion (Nouveau Testament, Courtesy Mounir Fatmi and FNAC, Fransa/ Erişim: 03.05.2016. <http://www.hungertv.com/gallery/128241/1/1/art-religion-in-21st-century/>

1.3 KURBAN VE ADAK

Kurban, genellikle dini, sosyal veya estetik amaçla yapılır. Kurban sunumu; insan, hayvan, ürün, yemek, canlı ya da cansız nesneden oluşur. Kurban ritüelinin biçimi: kesim/yara, kırım, dağlama, yakma, ırza geçme, hiddet, ya da insan vücuduna işkence yapma şeklindedir. Demek ki kurbanın temeli "vücut", onu genellikle canlı canlı kendini kurban etmeye; fedakarlığa hazırlıyorlar (Görsel 17).

Görsel 17. Günes Kodex'den, Astek insan kurbanı, bir rahib, kurbanın kalbini çıkartıyor.
Erişim: 19.01. 2014
https://en.wikipedia.org/wiki/Human_sacrifice_in_Aztec_culture.

Eğer kurban temiz, bakir, günahsız olursa, o kurban daha değerli olmaktadır. Bazı kabilelerde "kurbanın hazırlaması" uzun süren bir törendir. Burada, iyi bir sonuç almak için araç gereçlere, mesela: uyuşturucu madde, melek tozu, haplar, halisünasyon yapan ilaçlar, amberler, ritimli müzik veya davul kullanılır. Bunların sayesinde insan daha kolay transa geçer ve en sonunda kendini feda eder.

”*Estetik kurbanı*”: örneğin Afrikalı kabilerde teni yakıyorlar, dağlama yapıyorlar, hayvanlara damga vuruyorlar. Bu işaretlerden o kişinin kimliğini-aidiyetini, ve hangi kabileden olduğunu, ait olduğu cins ve hayatının hangi döneminde olduğunu- (evlenmeye hazır) –öğrenebiliyoruz.

”*İnsan kurbanı*” edilmesi bugünlerde de var olan (Görsel 17, 18), aktüel bir sakatlık, mesela çok dindar Hindularda bunu ve kara büyüü öncelikle fakir insanlara uyguluyorlar.

Bu günkü terörist saldırılarda kendini kurban eden kişileri dinci örgütler aynı yöntemleri kullanarak ikna etmektedirler.

Kurban ritüeli, toplum tarafından belirlenen yerlerde, genellikle bir Sunak' ta yapılmaktadır. Bu Sunak kanlı kurbanların mekanıdır. Butün dinlerin kurbanları vardır, Hıristiyanlık inancına göre mesela en önemli kurban İsa Peygamberdir; Allah kendi oğlu İsa'yı insanlığın günahlarının affı için sunmuştur. İnsan kurban edildiğinde genellikle kurban kadın olmuştur çünkü kadın; saflığın, anneliğin sembolü, idolüdür.

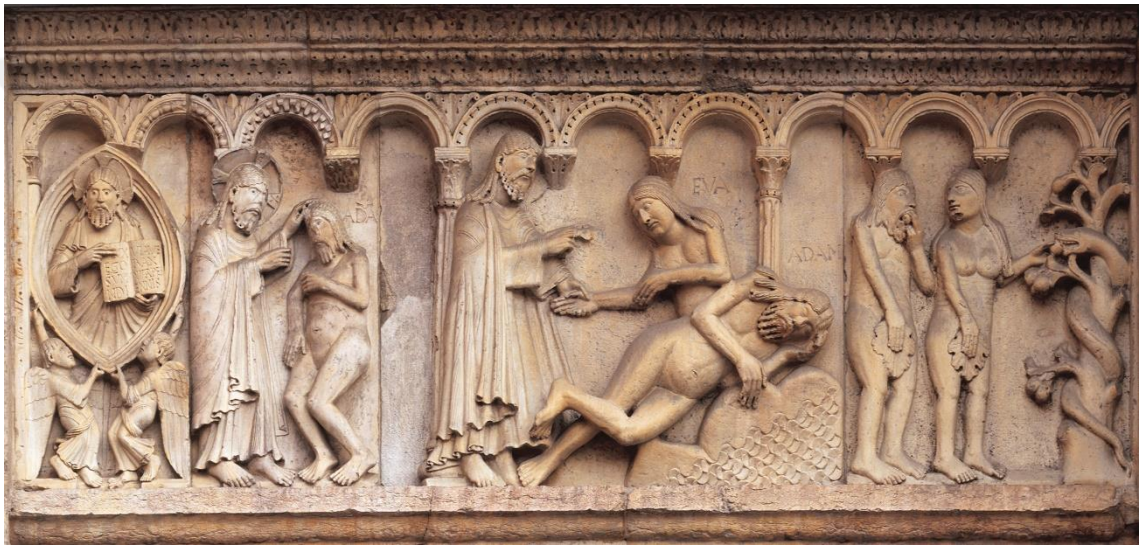
Görsel 18+Detay. Sosyal medyada aile yaşamında şiddetin işareti/ Erişim: 04.01. 2016.
www.womendailymagazine.com/if-you-notice-someone-with-a-black-dot-on-his-palm-call-the-police.

2. BÖLÜM

SANATTA GÜNAH VE ARINMA

Sanat tarihinde günah öncelikle dini mezhepler ve gruplar üzerinden gösterilmektedir. Çünkü 'Günah' kavramının örneklerini bu mezhepler ve gruplar belirlemektedir.

Totemler ve Tanrı heykelleri tek bir Allah/ Tanrı'nın benimsenmesiyle birlikte tahrip edilmişlerdir. Çünkü, birçok dinde (özellikle İlahi dinlerde) Tanrı'nın figüratif olarak insan gibi temsil edilmesi yasaktır ya da bu belirli kurallara bağlıdır.

Görsel 19. Wiligelmo, Adam ve Havva'nın yaratılması/ Creation of Adam and Eve, Fall of Man, 1100s mermer, 100 cm Cathedral of San Geminiano, Modena/ Erişim: 11.09. 2015. <http://theredlist.com/wiki-2-351-861-1411-1412-view-12th-14th-c-1-profile-wiligelmo.html>.

Ancak Avrupa'da Rönesans ve Barok dönemlerinde İncil ve Tevrat'taki hikayelerin sanatsal gösterimi (resmedilmesi) Hıristiyanlıkta, özellikle Katolik Kilisenin güçlenmesi ile giderek daha popülerleşmiştir. Sanat tüccarları kendi toplumsal statülerini, itibarlarını yükseltmek için sanatçıları istihdam etmişler; bunlar, sanatçıların dini temalı sanat eserlerini satın almışlardır. Sanatçılar dinî hikayeleri, öncelikle anlaşılması kolay olsun diye detaylı olarak figüratif ve realist bir şekilde biçimsel gösterimini yapmışlardır (Görsel 19). Bu eserleri yalnızca kiliselere, şapellere, mezarlıklara değil; kamusal alanlara, mezarlık duvarlarına, katakomplara, labirentlere de yerleştirdiler. Buradaki amaç din ve inancın toplumu daha fazla etkilemesini sağlamaktır.

...dünyanın resim- heykel sektörünü sınırsız finanse eden, onun gelişmesi için her türlü sergileme-koruma ortamını oluşturan dünyadaki en önemli din kurumu, Hıristiyanlık kurumudur dersek abartmış olmayız. Kısacası dışarıdan bakınca, sanki resim- heykel ürünleri olmasa, bu din de olmazmış gibi gelir insana. Bu din sanki sanat için, sanatçılar eliyle tasarlanmış gibidir.

Karmaşık ve içinden çıkılması zor bir konuyla karşı karşıya olduğumuzu biliyoruz. En zoru da insanları, gözleriyle gördüklerinin bir yanılgı olduğuna inandırmaya çalışmaktır... (K. Çiftci, 2008: 99).

Tarihin ve dinî sanat eserlerinin özel gösterim (ifade) formları şunlardır: ikonlar, (Görsel 22), rölyefler (G. 19), mozaikler, duvar resimleri (Görsel 21, 23) ve heykeller (Görsel 20).

Görsel 20. Michelangelo Buonarroti: Musa/ Moses, Roma, San Pietro in Vincoli, 1513-1515, Julius II. Papa'nın mezarı, 235 cm, mermer/ Erişim: 21.12. 2014 <http://www.romeguide.it/monumenti/mose/moseeng.html>.

İncil ve Tevrat'taki yaygın olarak tasvir edilen 'günah ve arınma' konularını içeren hikayelerden örnekler verecek olursak şunları söylememiz gerekir:

- İlk Günah (Adam Ve Havva); (Görsel 19)
- Musa Peygamberin Taş Üzerine Yazılmış 10 Kuralı; (Görsel 20)
- Maria Magdalena'nın Hikayesi (Mecdelli Meryem); (Görsel 21)
- İsa Peygamberin Ekmek Mucizesi; (Görsel 22)
- Son Akşam Yemeği (Hz. İsanın Havarilerle yediği son yemek); (Görsel 23, 24)

Görsel 21. Maria Magdalena kefareti için İsa'nın ayakları yıkıyor, Salt Lake City, Cathedral of the Madeleine, 2009. Trent Nelson/ Erişim: 19.03. 2016 https://www.pinterest.com/pin/58476495133745538/?from_navigate=true.

Peki, sanatın günah sayılması nereden kaynaklanıyor? Günah sözcüğü sözlüğe göre dinsel suçtu imler. Ortadoğu'lu Tevrat'a bakılırsa "kendin için oyma put yapmayacaksın" buyruğu var. Amaç, peygamber Musa'nın kendi toplumundaki buzağı heykeline tapınmayı yasaklamak. Ana kaynak Tevrat olunca ondan sonra gelen Hristiyanlık ve İslam dinleri benzer kuralları alarak kendi yollarına devam etmişler. Oysa sanatın tapınma gibi bir eylemsel amacının olmadığı çok açık. Tersine o, düşünce kapılarının önündeki engelleri kaldırmayı hedeflemiştir. Dinsel güdülerle hareket ettiğini sananlar için en büyük tehlike de burada zaten. Sanatsal düşüncelerle

Görsel 22. İsa Peygamberin Ekmek Mucizesi, İkon, Erişim: 21.02. 2016 <https://cacina.wordpress.com/2012/07/29/carry-the-gospel-with-you-1322>.

Görsel 23. Leonardo da Vinci, 1495-1498, Son Akşam Yemeği (Hz. İsanın Havarilerle yediği son yemek)/ Last supper, Santa Maria delle Grazie, Milan, 460 cm x 880 /Erişim: 11.12. 2014/ <http://witcombe.sbc.edu/davincicode/leonardo-last-supper.html>.

beslenen bilinçler için “tek”li şablonun geçerliliğinden söz edilemez. Kitleleri afsunlayarak saltanat sürdürmek isteyenler için sanatın tehlikeli oluşu salt bu yüzden. O nedenle, yukarıdaki yöneticinin bir büyük oyunun parçası ve sürdürücüsü olduğunu bilmeden sanata karşı çıkışını bu açıdan değerlendirmeli. Çünkü onlar böylesi bir program için kurgulanmışlardır (Celal Binzet: Sanat ve Günah; <http://www.sanattanyansimlar.com/yazarlar/celal-binzet/sanat-ve-gunah/826/>).

Görsel 24. Adi Nes İsrailli sanatçının adsız işi 'Biblical, Incil'deki hikayeler/ Biblical Stories' sergiden, Jack Shainman Gallery/ Erişim: 02.05. 2016 <http://www.hungertv.com/gallery/128241/1/6/art-religion-in-21st-century>.

Görsel 25. Pedro Berruguete: kitapların yakılması, Guzman Saint Dominic ve Albigensians arasındaki münazara (Cathar'lar)/ Erişim: 09.04. 2016/ http://www.cathar.info/cathar_whoiswho.htm.

Ancak ilerleyen zamanlarda okur- yazar sayısının artmasıyla birlikte Kilisenin gücü zayıflamıştır. Bunun sonucunda çeşitli konuların, mesajların tarif edildiği, tasvir edildiği, öğretici öğretilen dini sanat eserlerinin etkisi önemli ölçüde azaldı. Geçerli olan Kilise 'Günahın' ve 'Ruhun Arınması'. O dönemde hakim olan Kilise 'Günahın' ve 'Ruhun Arınması' kavramını da kendine göre düzenledi, belirledi. Kilise İncil'in çevirilerini her seferinde değiştirmiştir. Ayrıca sansürlenmiş parçaları da Kilise ortadan kaldırmıştır. Bu nedenle toplum nazarında günah kavramı ve vurgusu da değişmiştir. Örneğin XII- XIII. yüzyıllarda da Engizisyon mahkemeleri kuralları çiğnediğini düşündükleri insanları (okumuş kadınları, şarkı söyleyenleri, halk hekimlerini) suçlu ve cadı ilan ederek diri diri ateşe atarak –güya- günahlarından arındırmışlardır (Görsel 25).

Görsel 26. Ku Klux Klan: Amerika tarihinde tekrar ortaya çıktı grup (1865- Tennessee'de, 1915- Atlanta'da), ırkçı kurbanları: Siyahlar, Yahudiler, İspanyol göçmenler, Erişim: 08.02. 2016/ <https://terrorism09.wikispaces.com/Ku+Klux+Klan?responseToken=0672be955d0dd9649586ab6fda0b8c207>.

Dinî ve politik ideolojiler her zaman kendi çıkarlarına aykırı türleri, eğilimleri yok etmek için, onları „suçlu”; günahkâr ilan edip damgalamıştır. Dünya savaşları de genellikle ırkçılık/ırk ayrımcılığı, dinî siyasî çatışmalar sebebiyle başlamıştır (Görsel 25, 26, 27).

Görsel 27. ISIS, 2700 yaşındaki sanat eserlerini yok ediyor, Ninawa Museum, Mosul, Iraq, 2015/ , Erişim: 20.12. 2015/ <http://www.thegatewaypundit.com/2015/02/isis-destroys-ancient-artifacts-at-ninawa-museum-in-mosul-iraq/>.

Bu 'doğal seleksiyona 'değildi, ama 'bilinçli ve yönettiği bir seçim'- din konusunda insanların inancını kırdı. Zaten birçok din daha küçük gruplara ayrılmış ve sonuçta; yeni mezhepler, fırkalar, yasadışı dini hareketler/gruplar ve ateistlerin sayısı büyük ölçüde artmıştır (Görsel 26).

Görsel 28. Lenin heykeli Berlin'de.

Görsel 29. Lenin heykelin kafası, Almanya, Berlin 1991./ Erişim: 23.04. 2016/ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3172365/Giant-statue-Lenin-s-head-stood-East-Germany-dug-up.html>.

Görsel 30. Robert The: Incil/ Holy Bible, New York, kitap/ Erişim: 04.05. 2016
<http://www.toxel.com/inspiration/2011/11/27/book-guns/>.

Oysa dinlerden bağımsız olarak toplumun 'günah' kavramı temelde aynıdır, bu konuda bir birlik vardır. Ancak '7 ölümcül günah'ın yarısı toplumun her tabakasinda aynıdır veya benzerdir. Bununla birlikte, kapitalizm insanları vicdansızlaştırdı. İnsanlık temel bir ahlakî düzene bağlı olmasına karşın, tüm toplumlar her günahı her yerde işler.

Günümüzde de dünyada sürekli tekrarlanan tahribatların, yıkımların çoğu bir inancın, dinin arkasına saklanılarak yapılmakta, din maskesi ile yapılmaktadır (Görsel 30, 31).

Sanat da her zaman mevcut/güncel siyasî sistemin sansürünün kurbanı olmakta ya da sanatçı mevcut sistemin etkisi altında kalmaktadır. Hakim rejimin düşmesiyle de rejimin

Görsel 31. Maurizio Cattelan, 1999. Dokuzuncu Saat/ The Ninth Hour/ La Nona Ora, İtalya.
 Erişim: 04.04.2016. <http://www.hungertv.com/feature/art-religion-in-21st-century/>.

Görsel 32. Joachim Patinir. 1515- 19. İsa'nın bapısmı, Kunsthistorisches Museum, Vıyana, Erişim: 24.02.2016/ <http://www.wikiart.org/en/joachim-patinir/the-baptism-of-christ>.

sembolik kreasyonları da düşer, onun kurallarına göre üretilen değerler de düşer. Çünkü sansür nedeniyle sanatsal özgürlük de sınırlıdır (Görsel 27, 28, 29).

Her ne olursa olsun sanatçılar bir şekilde sanatını yapar ve üretir. Sanatın varlığı sonsuzdur, sanatçı kendi 'sınırlı' dünyasında bulduğu malzemelerle, aletlerle, yöntemlerle sanat çalışmaları yaratır.

Günahın varlığı insanlık varlığı kadar eskidir; ancak 'arınma' araçları, aletleri, objeleri ve yöntemi her zaman değişebilir (Görsel 32, 33).

Görsel 33. Tom Hunter. 2000. Ejderhadan sonra/ After the Dragon, Cibachrome print, Courtesy Purdy Hicks Gallery, London. <http://www.hungertv.com/gallery/128241/1/9/art-religion-in-21st-century/> Erişim: 01.05.2016.

Sanatçı, çevresindeki olaylara karşı yaşadığı hassasiyeti çalışmalarını aracılığıyla gösterir. O olaya karşı tavrını, bakış açısını, eleştirisini eserine yansıtabilir. Yaratmak, bu noktada sanatçının kendi arınmasıdır. Kendi düşüncelerini yansıttığı eserleriyle sanatçı; izleyiciyi bazen tahrik ederek, onların belli bir düşünceyle yüzleşmelerini sağlar; bazen de verdiği mesajla arınma için bir yol gösterebilir. Böylece hem izleyici hem de sanatçı için arınma gerçekleşmiş olur.

Rönesans sonrası resim-heykel sanatçıları artık din ile göbek bağı olmadan ürettikleri için konumuz dışında kalmışlardır. Rönesans'ın ve din-sanat ilişkisinin kesin bitimi için Empresyonizm akımının ortaya çıkış yıllarını vermek belki de doğrudur. Çünkü bu yıllarda artık feodalizm tamamen çökmüş, Batılı kapitalist ilişkiler devreye girmişti. Sanırsız feodal anlayış biçemiyle kapitalist- kentsoylu yaşam için sanat üretmek eşyanın doğasına aykırı olurdu (Çiftçi, 2008:154).

Görsel 34. Andres Serrano. 1987. Piss Christ. Erişim: 10.02.2013. <http://www.theguardian.com/world/2011/apr/18/andres-serrano-piss-christ-destroyed-christian-protesters>.

20-21. yüzyılın sosyal, politik ve inanç/dini- sorunları, „kültür savaşı” ve postmodernizm nedeniyle, çağdaş sanatta da etki yapıyor. Kimliği için savaşıyor insan yaşamda yeni sorunlarla karşılaştı. Evsizlik-işsizlik, savaşlar, din çatışması (Görsel 34), tabu, cinsi aidiyeti, feminizm (Görsel 35), homoseksüellik, faşizm, milliyetçi duyguların güçlenmesi gibi. Bu sorunlar ve konular sanat toplumunu hep meşgul etti.

Görsel 35. R/PUSSY RIOT Ortodox Kilise'de Russia'da. Erişim:15.03.2013.
https://en.wikipedia.org/wiki/Pussy_Riot.

Şok edici sarsıcı işler, performanslar, enstalasyonlar, videolar ile, sanatçılar toplumu kışkırtmaktadırlar.

Günümüzde "günahın" anlamı, kavramı, muhtevası da değişmektedir. Yavaş yavaş dinsel sembollerle dalga geçen eserler ortaya çıkmaktadır (Görsel 30, 31, 34, 35).

Sanatçılar cemaate siyasetçilere rezalet, utanç verici aksyonlar ile sataşmak istiyorlar.

Bazen sanatçının grupları kendi vücutlarını bir araç olarak kullanıyorlar, Gerilla Girls, Russy Riot gibi (Görsel 35).

Görsel 36. Javier Murcia /Geek Toys Collectibles. 2011. Kibir/ Gluttony.
Erişim: 10.09.2013. http://www.mwctoys.com/REVIEW_083111a.htm.

Günümüz tüketim toplumunda nerede imkanlar sınırsızlıklar, insanlar kendini bazen Tanrı'ya benzetiyor (Görsel 36, 38). Bu karşıtlıkları sanat eserlerinde de görebiliriz, hissedebiliriz, sanatçılar bazen reklamı de kullanıyorlar, çok kritik alaylı ironik ve kiç işleri yapıyorlar. Onların amacı insanlara onların zayıflığını göstermek (Görsel 36).

Görsel 37. José Manuel Castro López, Taş'ın gözyaşları/ tears of stone ', 20 cm taş
Erişim:18.05.2016.
<http://elhurgador.blogspot.com.tr/2016/01/jose-manuel-castro-lopez-escultura.html>.

Kendisini iyi hissetmesinin yegane koşulu üstlenmek istemediği günahlarını yükleyecek bir başkasının varlığıdır. Türkçe'deki "iyiyi kendinden kötüyü başkasından bilmek" deyiminin temelinde bu davranış yatmaktadır. Toplumdaki kabulünü artırmak isteyen bireyin toplumdaki bağımsız olmadığı onun değerlerini yansıttığı söylenebilir. Bireyler gibi toplumlar da deneyimledikleri her kötü olayın müsebbibini bularak, ortada kalan günahları yükleneyecek bir "günah keçisi"ne ihtiyaç duyarlar. Ve günah keçilerinin "rasyonel" örgütlü toplumsal yapının içine entegre olmayan/olamayanlar arasından seçilmesi çok alışıldık bir durumdur; toplumun tüm bireyleri bu günahın paylaşılanlarıdır. Evde, mahallede veya şehirde yaşanan günahın bedeli için insanın bencil doğası harekete geçer, bir günah keçisi stereotipine yönelir... İnsan olmanın, toplumsallığın ve kültürün dünyasının arınma ihtiyacıdır bu arayış. İster biyolojik varlıklar olmanın getirdiği doğal içgüdüler, ister kültürel-toplumsal olmanın gereği olarak kabul edilsin, kendi günahlarından arınma isteği kadim kültürlerden bu yana insanın gerçeği olmuştur.

Şeytanın varlığını kendi dışında arayan insan, içinden çıkardığı kötülüğü öteleyen, başkasına mal edendir (İsmail Gezgin: Günah da Şeytan da İnsanın Kendisidir, <http://ismail-gezgin.blogspot.com.tr/2013/09/gunah-da-seytan-da-insann-kendisidir.html>), (Görsel 37, 38).

Görsel 38. Banksy, 2011. Kardinal'ın Günahı/ Cardinal sin.
Erişim: 28.10.2012.
[http://wtfarthistory.com/post/14265907942/banksys-cardinal-sin.](http://wtfarthistory.com/post/14265907942/banksys-cardinal-sin)

Günah sadece sanatçıları değil, yazarları (Thomas Mann, Imre Madach, Dante), müzisyenleri (Charles Manson, Nirvana), ve filozofları da (Plotinos, Béla Hamvaş) ilgilendirmiştir. Filozofik düşüncelerde, politikada- faşizm, nazizm, globalizasyon, terorizm, gibi kavramlarda günah konusu işlenmiştir.

Çağdaş sanatta *yedi ölümcül günahın* tasvir edilmesi için, genellikle insanların yüzü, elleri gibi hareketli (tavırlı) parçaları kullanılmıştır. Örneğin bir İspanyol heykeltıraş Lido Rico (Görsel 39) kendi vücudundan aldığı alçı kalıpları alıyor, ve

sembolik nesnelere - kafatası, tabanca, çarlık, (ıstavroz), makine parçaları- kombine ederek "Seven Deadly Sins" adlı çalışmasını gerçekleştirmiştir. Bununla XXI. (21.) yüzyılın günahlarını eleştirmiştir. Klasik ve insan- merkezli form yöntemini yeni, çağdaş malzemeye: poliestere aktarmıştır. Bunun gibi espresiv işler izleyiciyi şok etmektedir. Bunun'la ilgili çok farklı örnekler bulabiliriz, bunlardan hangisi kapitalist dünyamızı ayırmedici niteliğini ortaya koyar. Aynı zamanda sanatçı gündelik özel karakteristik eşyaları seçiyor ve onlarda insanın "ruhunu" temsil ediyor.

Görsel 39. Lido Rico. 2005-2006. 7 Ölümcül Günah/ Seven Deadly Sins. Resina de poliester, 380 x 315 x 45 cm, www.lidorico.net. Erişim:15.08.2013.
<https://www.behance.net/gallery/5934849/SEVEN-DEADLY-SINS>.

Görsel 40. Sokak Sanatçısı 'Princess Hijab'ın metrodaki işi.2010. Erişim: 15.08.2013
<http://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2010/nov/10/princess-hijab-graffiti-france-metro#/?picture=368558693&index=6>.

'Princess Hijab' adını kullanan Paris'li sokak sanatçısı, genellikle, senede 3-4 defa, akşamları metro istasyonlarında eserlerini yerleştirip kaçıyordu (Görsel 40, 41, 42). Siyah kalemle büyük reklam posterlerindeki çıplak modellere 'niqab' (bir müslüman giyim) çiziyor. Bu proje 'ye "hijabisation" diyordu sanatçı. Bu 'guerilla niqab' adını verdiği sanat işlerini Viyana'dan Paris'e birçok galeride sergilemiştir. Onun çalışmaları kökten dinci ve feminist tartışmalar yaratmaktadır. Sanatçının kimliğini, cinsiyetini bilmiyoruz.

Sanatçı şöyle diyor: "İnsanların reaksiyonu umurumda değil, yaptığım işlerin provokatif/kışkırtıcı olduğunu biliyorum"

(<http://www.theguardian.com/artanddesign/2010/nov/11/princess-hijab-paris-graffiti-artist>).

Üzeri, niqab ile kaplanmış posterleri gelip geçenler sadece 45 dakika kadar görebilirler, çünkü resmi kurumlar onları toplatıyorlar.

Peçe veya başörtüsünün profan ve kutsal anlamları da vardır. Birçok uyarlamaları, kullanımları; ırksal, cinsel, gerçek ve hayali coğrafi özellikleri ve problemleri de yansıtmaya özelliği vardır.

Avrupa’da en çok müslüman Fransa’da yaşıyor. Burada göçmenler için azınlık olmak ve milli kimlik gerçek bir sorundur. Princess Hijab kendi çalışmaları için ‘azınlıkların graffitis’i’ tabirini kullanıyor. ”Dini ve ahlaki nedenlerle insanları; grupları dışlamamamız.”- diyor sanatçı- ”Ben dindar mıyım? Dinci miyim? Spiritüellik ile ilgileniyorum, ama bu kişisel bir meselidir”

Figürlerim dini figürler değil, modadaki ve çevremizdeki kodlar, ve ben onların etkisini, merak ediyorum. Duvak/başörtüsü insanın kimliğini, kişiliğini koruyor ve gizliyor, ama aynı zamanda toplumun dikkatini de çekiyor, bazen insanları korkutuyor. Ben çıplak modelleri niqab ile kapatıyorum ama diğer taraftan onlara farklı bir görünüm veriyorum

(<http://www.theguardian.com/artanddesign/2010/nov/11/princess-hijab-paris-graffiti-artist>).

Princess Hijab ’anonim’ bir sanatçı ve onun performanslarını, işlerini kısa bir zaman için görebiliyoruz. Sanatçı her zaman iyi kalitede yayınlara niqap yapıyor.

Görsel 41. Sokak Sanatçısı’ Princess Hijab’in metrodaki işleri. Erişim: 27.10.2014.
<http://www.rhizomes.net/issue25/esseghaier/index.html>.

Görsel 42. Sokak Sanatçısı’ Princess Hijab’in metrodaki işleri. Erişim: 11.09.2015.
<http://www.menassat.com/?q=en/news-articles/5856-princess-hijab-advertising-hijabist-noble-cause>.

Görsel 43. Fatimah Al Nemer ve onun resimi: "Günah ve Af " sergisinden.
Erişim:22.10.2015. <https://uk.news.yahoo.com/saudi-artist-depicts-women-suffering-art-065815844.html>.

Arınma, günah ve kurban konusu ile bugünkü çağdaş sanatçılar da uğraşıyorlar. Kültürden, dinden, ideolojidan bağımsız olarak insanın güvenlik açığı, zayıflığı, güçsüzlüğü sanatın genel anlamda ele aldığı bir konudur.

Örneğin Suudi Arabistanlı genç bir ressam olan Fatimah Al Nemer (ki resimlerini ilk olarak kendi ülkesinde değil, yurt dışında gösterebilmiştir) çalışmalarının odak noktası "kadın", "kadın olarak", "kurban olarak kadın", "İzdirap, acı çeken kadın", (Görsel 43, 44).

"Sanatçı kendi çevresine 'ayna' tutuyor. İşlerimizde, çalışmalarında kendi çevresimizdeki toplumsal sorunları göstermek ve onlara çözüm önermek zorundayız" diyor.

Görsel 44. Fatimah El Nemer kendi resimi ile.
Erişim: 30.11.2015.
<http://fineartamerica.com/profiles/al-nemer-fatimah-.html>.

Görsel 45. Fatimah Al Nemer. 2015. Erişim: 10.12.2015.
<https://uk.pinterest.com/pin/170785010846987732/>.

Resimlerinin temel arka planı genellikle islam kültürdeki sembol sistemi, oradaki süslemeler, motifler, bazen halı, ve onun resminin odak noktası bir kadın figürüdür. Bu "kadın", genellikle kendi 'otoportresi'dir. Örtünün, çadırdan, gizemli açılan gözler, ağız/dudak bazen kadını bir obje, eşya gibi gösteriyor. Dudaklarına, gözlerine barkod ya da eşarp anahtar deliği koyuyor. Ressamın otoportresi resimden kışkırtıcı, sorgulayan şekilde görüntüleyiciye bakıyor. Fatimah Al Nemer resimleride geleneksel, organik dekoratif elemanları kullanıyor (Görsel 45- 48), ama resimlerinde cesur çünkü bu sosyal sorunlar, kadının güvenlik açısından bahsedilen konular kendi çevresinde de bu bir tabu.

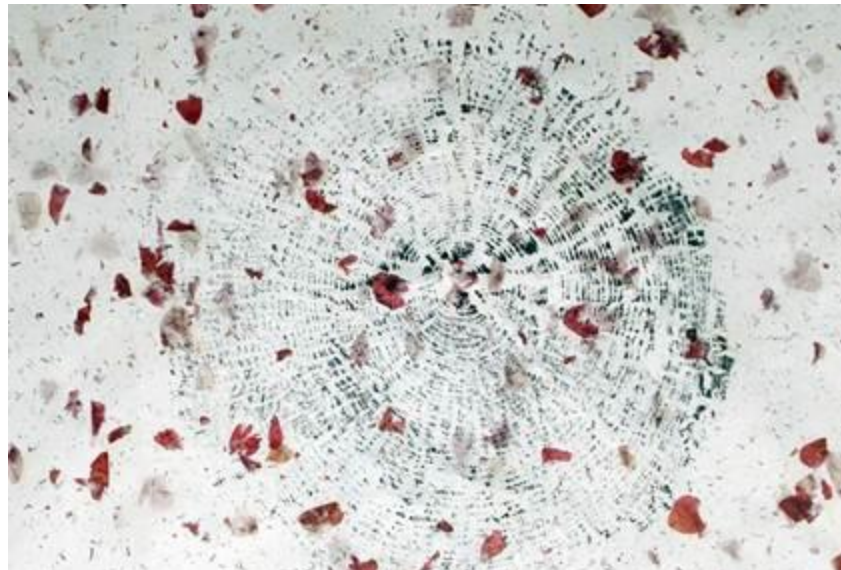

Görsel 46, 47, 48. Fatimah Al Nemer: halı üstüne kendi ya da, 'sembol' gibi insanları gösteriyor/ Erişim: 17.01.2016. <https://www.facebook.com/fatimah.a.nemer>.

Görsel 49. Thomas Matsouda. 2007. Arınma/ Purification. Morton Arboretum. Erişim: 09.05.2014. <http://www.artomi.org/page.php?Thomas-Matsuda-144>.

Başka bir sanatçıdan örnek vermek gerekirse başka bir kişi kendi kimliğini arınma için bırakan adam. İşlerine imza atmıyor, onları sahipsiz bırakırken kendi ruhunun yüceldiğine, arındığına inanıyor. 1956 yılında Connecticut'ta doğan Thomas Matsouda ressam ve litograf sanatçısı, en çok doğu felsefinden etkilenmiştir. Uzun bir süre Japonya'da budist rahipler ile yaşamış ve ahşaptan heykelleri yapmıştır. Kiliseler, köyler, özel koleksiyonlar için 200' den daha fazla heykel yaptı (Görsel 49, 50).

Görsel 50. Thomas Matsouda. 2013. Arınma/ Purification/ Erişim: 14.07.2014. <http://mwcc.edu/news/2013/02/13/purification-an-exhibition-of-traditional-buddhist-sculptures-and-contemporary-work-by-thomas-matsuda/>.

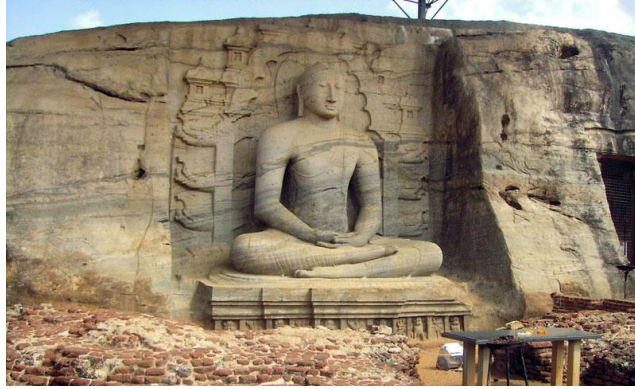
Ateş, hava, toprak, su ve uzay, doğu kültürünün beş temel maddesidir. Sanatçı sonraki işlerinde de bu malzemeleri Wolfgang Stiller gibi- bazen ahşabı yakarak -kullanıyordu (Görsel 51, 52). Kızılderili dansçılar, budist rahibeler, müzisyenler ile ateşli, ritüel performansları kurguluyor.

Görsel 51, 52. Wolfgang Stiller. 2015. Üçkağıtçılar erkek/ Matchstickmen. Erişim: 06.08.2015. <http://thedesigninspiration.com/articles/unbelievable-life-size-matchstick-men-heads-by-wolfgang-stiller/>.

Çin’de söyle bir görenek vardır: Birisi öldüğü zaman evin damına çıkılır ve ruha, örneğin yeni ve güzel bir giysi gösterilerek, bedenine geri dönmesi için yalvarılır. Bu ritüel klasik metinlerde geniş ölçüde tanıklandığı gibi günümüzü dek de süregelenmiş, hatta Sung Yüh’nün ”Ruhun Geri Çağrılışı” adlı uzun bir şiirine konu bile olmuştur. Hastalık da çoğu kez ruhun kaçmasından ileri gelir; o zaman büyücü de esrime halinde onu yakalar ve tekrar hastanın bedenine girmesini sağlar.

Eski Çin’de, daha o zamanlar, birçok erkek ve kadın büyücü, medyum, cin-çıkarıcı, yağmurcu, vb. türleri biliniyordu. Bunların arasında özellikle bir sihirbaz tipi dikkatimizi çekiyor: becerisi en başta „ruhunu dışlaştırmak”, başka deyişle” zihnen yolculuk yapmak” olan, esrime yetenekli sihirbazlar (Eliade, 2006: 488).

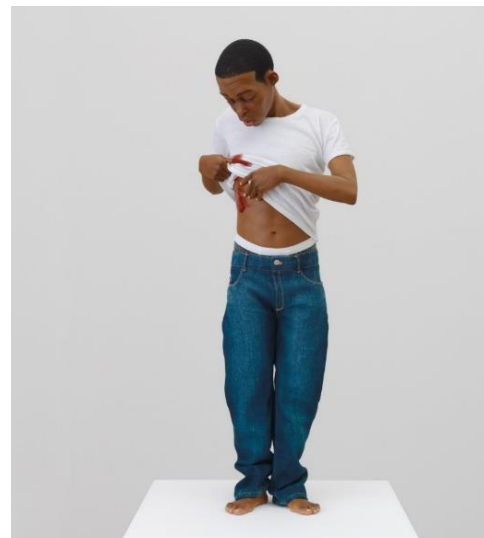
Görsel 53. Buda heykel, Gal Vihraya, Polonnaruwa, Erişim: 05.05.2016.
[http://www.srilankaview.com/Polonnaruwa/GalViharaya/GalViharaya%20\(10\).htm](http://www.srilankaview.com/Polonnaruwa/GalViharaya/GalViharaya%20(10).htm)
[http://www.srilankaview.com/Polonnaruwa/GalViharaya/GalViharaya%20\(10\).htm](http://www.srilankaview.com/Polonnaruwa/GalViharaya/GalViharaya%20(10).htm)

...Tektanrılı din kurucusu tüm peygamberlerin, bir tesadüf olamayacak kadar birbirine benzeyen yaşam dilimlerinden söz edelim. Her üçü de din tebliği yapmadan bir süre önce kavminden ayrılıp bilinmeyen bir yere gitmiş, sonra farklı fikirler ve olağanüstü güçlerle donanmış olarak geri dönmüştür (Görsel 54,55).

Musa, kaçıp, dağlarda koyun gütmüş, atalar Tanrı'sı El/Yahve'den birçok sihir öğrenerek Mısır'a geri dönmüştü. İsa çöle gidip geldikten sonra su üstünde yürür olmuştu. Muhammet için de benzer davranışlar geçerlidir ve konu bu incelemenin üçüncü bölümünde ayrıntılanıp örnekleriyle işlenecektir. Ayrıca Buda'nın da aynı yolu ve yöntemi izleyerek mükemmeliğe ulaştığını biliyoruz (Çiftçi. 2008: 115), (Görsel 53).

Görsel 54. Kiki Smith. 1954, Adsız, Nurenberg, 1992/Erişim: 14.07.2015.
<http://arttattler.com/archiveluminousinterval.html>

Görsel 55. Ron Mueck, 2009, Gençlik/ Youth. Erişim: 14.07.2014/
<http://www.hungertv.com/feature/art-religion-in-21st-century/>

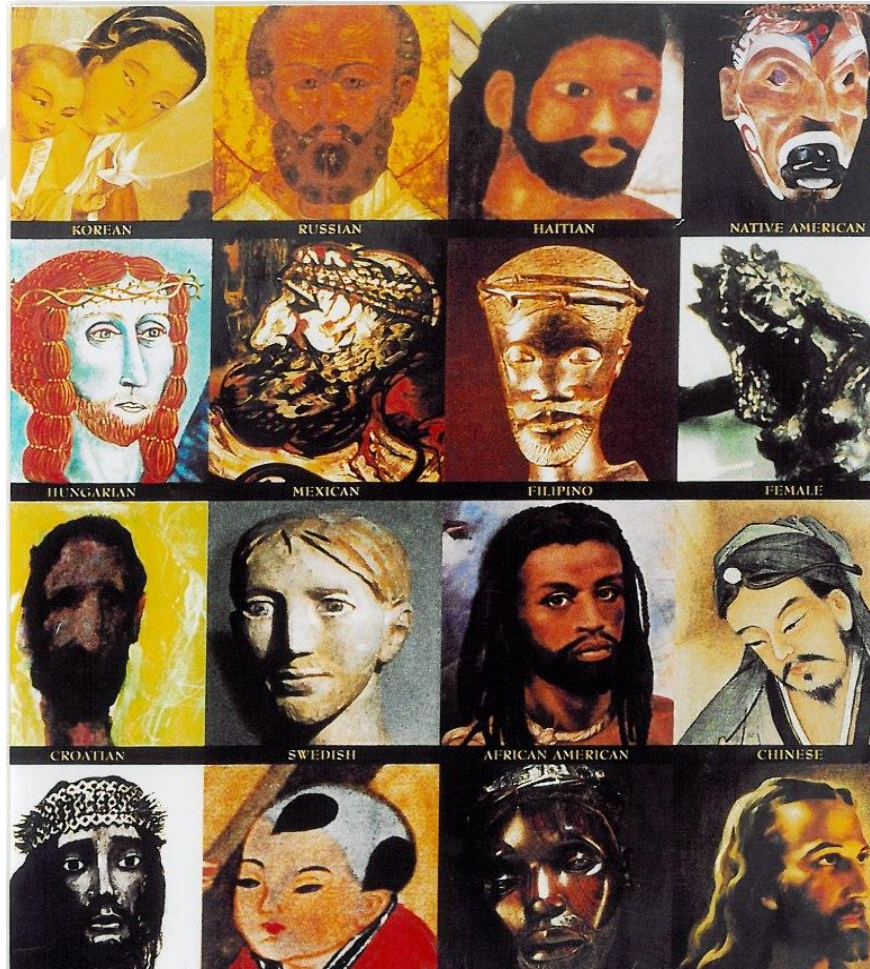
3. BÖLÜM

UYGULAMALAR

3.1. İsa'nın Ekmek Mucizesi.

Hız. İsa'nın tasviri başından beri tartışma konusudur. İyi ve kötü, ışık ve karanlık arasındaki mücadele Hıristiyan sanatının temeli, bu nedenle XVIII- XIX. yüzyıllarda sanatçılar Hıristiyanları beyaz tenli, Yahudileri ise koyu tenli olarak tasvir ettiler.

Ortaçağ'da okuma-yazma bilmedikleri için her şeyi görsel biçimde anlattılar ve resimler çok önemli oldu, İncil'deki hikayeleri böylece kolayca anlattılar. Bu resimlerde genellikle basit figürler kullandılar (Görsel 56).

Görsel 56. İsa'nın görüsü her yerde farklıdır. Erişim:19.05. 2015.
<https://legit-faith.com/2013/03/12/the-different-faces-of-jesus/>.

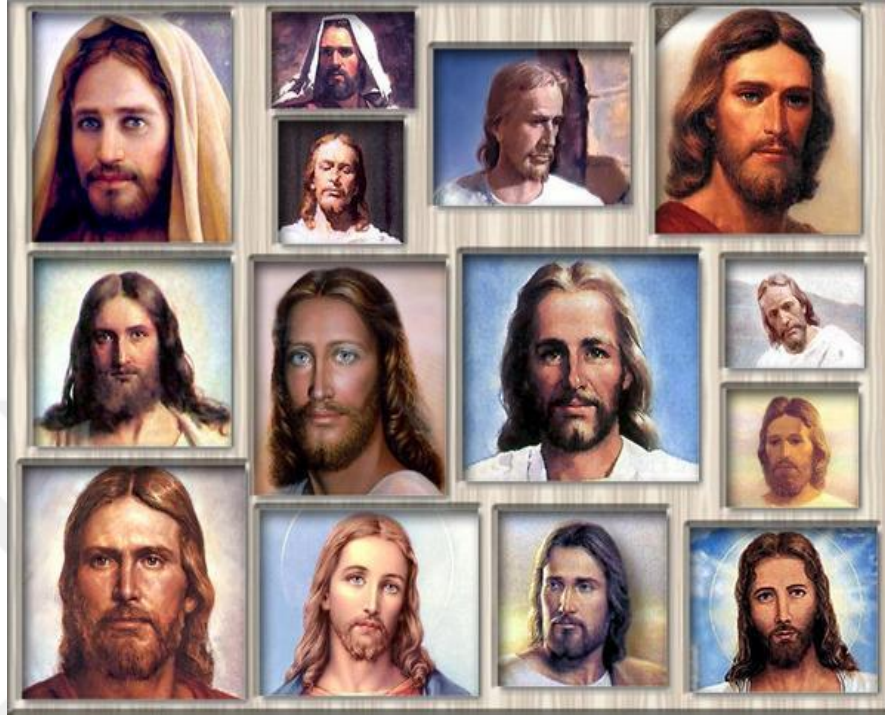
Görsel 57, 58. kıvrık saçlı İsa kahverengi ten ile. 2001’de Richard Neave Galile insan’ın modeli yaratmış. BBC documentary. Erişim:17.09.2015 <http://www.popularmechanics.com/science/health/a234/1282186/>.

İncil Hz. İsa’nın görünüşünü içermediğinden ona Avrupalı imajı verdiler. Bu yüzden pek çok resimde İsa; uzun, sarı saçlı, mavi gözlü Avrupalı yüzlü yakışıklı görünüyordu. Ama mesela İsa Peygamber, Yeşaya’nın yazılarında uzun saçlı- çirkin sefil görünümlü bir erkekti (Görsel 57, 58). O zamanlarda erkekler genellikle kısa, kıvrık saçlı, kısa kesilmiş sakal kullandılar. Ortaçağ’da örneğin Dürer’in resimlerinde İsa bir Avrupalı gibidir;

Görsel 59. Albrecht Dürer: İsa Doktorlarla, 1506, Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid. Erişim:02.05.2016.[https://en.wikipedia.org/wiki/Christ_among_the_Doctors_\(D%C3%BCrer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Christ_among_the_Doctors_(D%C3%BCrer))

açık/ beyaz tenli, sarı saçlı (Görsel 59). Şimdi pek çok insanın zihinde böyle bir imajı vardır, çünkü ikinci Dünya savaşında askerlere hep böyle İsa- resimleri verdiler (Görsel 60).

Görsel 60. İsa resimler İkinci Dünya savaşından, Erişim:17.09.2015
<https://urbana.org/blog/race-and-ethnicity-bible>.

Ama dünyada kahverengi, uzun saçlı, sakallı figürler de görüyoruz, bunların Peygamber İsa olduğunu biliyoruz. En küçük köylerde, kiliselerde, böyle resim ve heykeller de görülebilmektedir (Görsel 61 62).

Görsel 61, 62. Köydeki İsa Figürü ve Detay.

İncil'den Mucize konusunda bir örnek seçilmiştir: Günlerden bir gün İsa, öğrencileriyle Galile'ye, Tiberias denizine gitti. Büyük bir kalabalık takıp etti onları, hepsi Hz. İsa'nın Peygamberin 'öğretilerine açtı'. O sırada öğrenciler akşam insanlara ne yemek verecekler

bilemediler. O zaman İsa dua etti, 5 ekmek ve 2 balık paylaştılar, ve yemeğin sonunda daha 12 sepet ekmek kalmıştı. ”Bu İsa’nın bir mucizesi”, diyorlardı (Görsel 63).

Görsel 63. Giovanni Lanfranco (1582-1647). İsa’nın ekmek mucizesi/ Multiplication of the Loaves & Fishes, Erişim:01.05.2016/ <https://biblequestion.wordpress.com/2013/08/02/pagan-origins-of-sacramental-realism-part-2/>.

Bu konuda yapılan çalışmanın adı:” İsa’nın ekmek mucizesidir” (Görsel 65, 66). Ekmekten, hamurdan el boyutunda basit figürler pişirildi. Baharatlardan en temel karakterler, kahverengi saçlar, sakallar, ve kalpler yapıldı. Onları bu hali ile herkes tanıyabilir: bu figür ”İsa’dır”. Bu hikayeyi anlatmak için 100 adet ekmek figürü pişirildi. Ekmekler duvara çivi ile tutturuldu. Bu ekmekler daha sonra yere düşerek bin parça oldular. İsa Peygamber hayatında da bazen metafor olarak kendini ekmeğe benzetmiştir. ”Bu benim vücudum”, ”Ben kendimi yaşayan bir ekmek gibi hissediyorum. Kim benim vücuduğumu yiyor ve kanımı içiyor, içimde kalacak ve ben de onun içinde.” -dedi. İsa bizim için kendini feda etti, bize günahlarımızdan kurtuldu. Ekmek Hristiyanları Tanrı varlığına hatırlatıyor.

Mucize bizim için imkansız, olası, mucizevi, açıklanamaz bir olaydır. Bunun yüzünden insanlar genellikle dine bağlanıyorlar, gerçeğe zor inanıyorlar. Rüyalarımızda gördüğümüz gerçeküstü, sürrealistik olayları bazen gerçek hayatımızdan daha gerçek gibi hissediyoruz. Gerçek ne demek, mucize ne, bazen illüzyon gibi olabilir (Görsel 64).

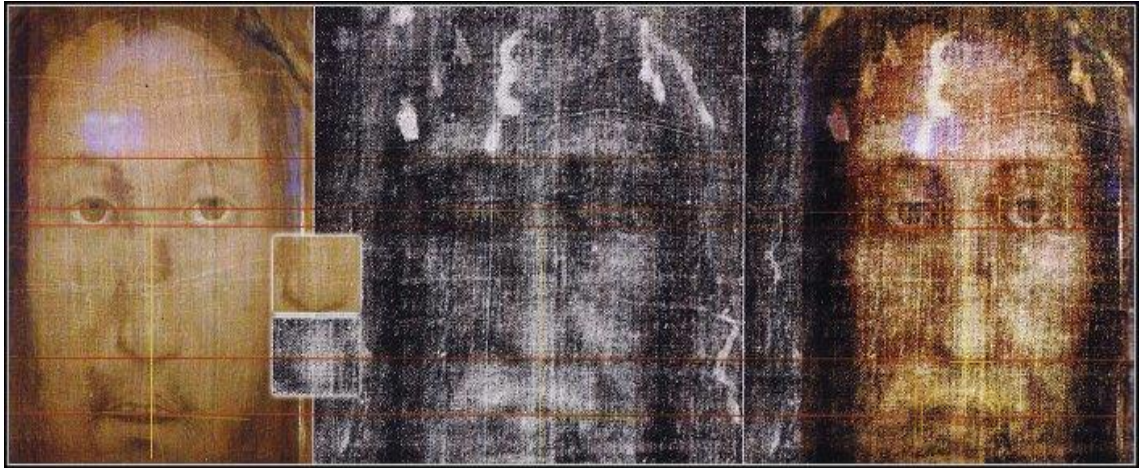
İnanđımız şeyler var. İnanđımız Tanrı, Allah, Buddha var. Kim bir şeye inanmıyor, o şüphe duyuyor, kaybetmiş, umutsuz oluyor. İnsan mucize görmeyi istiyor, ama görürse de onun gerçeğini de soruyor. Gerçek hayatımızda da hep mucize bekliyoruz.

İncil’de Peygamber İsa ile ilgili daha fazla mucize hikayesi okuyabiliriz, örneğin; balık yakalaması, fırtınayı pasifize etmesi, hastaları iyileştirmesi, İsa’nın dirilisi, suyu şaraba dönüştürmesi gibi.

Ama İsa Peygamber bunların mucize olduğunu kabul etmedi, herkes yapabilir, kimin imanı güçlü ise-dedi. İnsanlar sadece göze görünür şeylere inanıyorlar.

İncil’den başka bir ilginç hikaye: İsa’nın cennete yükselmesinden sonra onun öğrencileri hep birlikte toplandılar. Dışardan büyük bir rüzgar geldi ve kutsal ruh ateş formunda onlara düştü. Bu kutsal ruh ile dolunca tüm dillerle konuşmaya başladılar.

O zamanlarda Kudüs’te Tanrı’dan korkan Yahudilerin her türlü kabilesi vardı. çok merak ettiler: ”Bu insanlar kim, nereden geldiler, herkes Galilea’dan mı?”- çünkü havarilerin söylediklerini herkes anlayabilirdi. Böylece Hz. İsa’nın öğretileri dil-bilgi ile uluslardan uluslara aktardılar/transfer ettiler. Buna vaaz vermek diyoruz, ve bu bilgi, öğretiler ile havariler insanların ruhunu arındırdılar.

Görsel 64. Torino'daki keten, İsa'nın yüzü ile. Erişim:07.11.2015.

Görsel 65. Beata Rostas, 2014, İsa'nın Ekmek Mucizesi, ekmek, un, ve baharatlar.

Görsel 66. Beata Rostas, 2014, İsa'nın Ekmek Mucizesi, ekmek, un, ve baharatlar.

3.2. Kurban olarak insan; "Bağlan/ Inseparable".

Görsel 67, 68. Beata Rostas. 2015. Bağlan/ Inseparable, Kish-ada , İran, taş, 300x 150x 100 cm.

İran'daki "Bağlan/ Inseparable" isimli mermer çalışma (Görsel 67, 68), insanın kurban edilmesini anlatıyor. Tekvin (Genesis) kitabında İbrahim ve İsmail'in hikayesinde Tanrı İbrahim'den onun inancını, imanını test etmek için onun en sevdiği şeyi yani kendi oğlunu kendi için kurban etmesini istedi. Bu olay Kur'an'da geçmektedir. İbrahim musevi degildi, o zamanlar musevilik henüz yoktu. Hikayeye göre, İbrahimin kavmi sadece bir Tanrı'yı kabul eder ve ona hizmet ederdi. İbrahim Peygamber Tanrı ile ittifak etti ve Tanrı buna karşılık ona "Kutsal Toprakları" verdi.

Kutsal Topraklar; Musevilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet dinleri için önem arz eden, günümüzde üzerinde İsrail ve Filistin'in bulunduğu topraklara verilen özel isimdir. Birçok dinin doğduğu bu topraklar, Haçlı Seferlerinin yapılmasına sebep olmuştur, günümüzde ise Filistin-İsrail savaşına sebep olmaktadır.

İslamiyet, Hıristiyanlık ve Yahudiliğe göre İbrahim Harran'da doğmuştur. İbrahim daha sonra ise, o zamanlar Kenan ülkesi olarak adlandırılan ve ilk olarak Adem'in torunu Enoş'un oğlu Kenan tarafından keşfedilen, sınırları kuzeyde Sure ve Lübnan'a güneyde Akabe Körfezine, doğuda Madabaya kadar olan yere yerleşmiştir. Yahudiler İbrahim'in soyundan geldikleri için İbrani ve Musa'nın soyundan geldikleri için Musevi olarak da adlandırılır.

İbrahim, oğulları İsmail ve İshak, Yakup ve Yusuf kutsal topraklarda yaşamıştır. İbrahim, İshak ve Yakup'un mezarları buradadır. Musa da Yahudileri Mısır'dan çıkarmış ve Kenan ülkesi'ne getirmiştir. İslamiyet, Hıristiyanlık ve Yahudilik dinlerine göre Tanrı Kenan ülkesini, Hitit ülkesini ve Amon ülkesini İbrahim'in soyuna yani Yahudilere ve Araplara vermiştir (vaat etmiştir). Bu toprakları değerli kılan Kenan, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup, Yusuf, Davud, Süleyman ve İsa'nın burada yaşamış olması; İbrahim ve Kenan dışındakilerin burada doğmuş olması; Yakup ve Yusuf hariç hepsinin burada ölmesi; İsa'nın burada kutsanması ve İbrahim ve oğullarının burada sünnet olmasıdır

(Necdet Kaynak: Tanrının Yahudilere Vaat Ettiği Kutsal Topraklarda.../http://dkk-necdetkaynak.blogspot.com/2014/07/tanrının-yahudilere-vaat-ettiği-kutsal.html/ Erişim: 01.05.2016).

Tekvin (Genesis) kitabında anlatılan "İbrahim'in Kurbanı" hikayesinin önemli noktası şudur: İbrahim önce oğluna ne yapmak istediğini anlattı, ve oğlu İsmail bunu kabul etti: "Babacığım, kollarımı arkadan bağla. Sımsıkı. Gömleğimi soy ki kana bulanmasın. Annem görür dayanamaz (Görsel 72, 73, 74, 75, 76, 77).

İsmail aleyhisselamın kurban edilmesi Hz. İbrahim bir ara bir rüya gördü. Bu Yüce Allah'ın bir vahyi idi. Ona oğlu İsmail'i kurban etmesi emrolunmuştu. Bunun üzerine henüz 12 yaşında bulunan Hz. İsmail'i, Mekke'de Sebir dağının eteğinde تنها bir yere götürdü. Onu Allah rızası için kurban etmek istiyordu. İsmail aleyhisselam da: "Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun" diyordu. Bu Allah yolunda fedâkarlığın en yüksek bir nişanı idi. Ama, Allahü Teâlâ rüyasında sadakat göstermesi üzerine ona bir koç ihsan buyurdu. İsmail aleyhisselam böylece kurban edilmekten kurtuldu. Kurban bayramını da biz müslümanlar da vak'a yüzünden ihya etmekteyiz. Halilullah'ın hangi oğlunu kurban ettiği kesinlikle bilinmemektedir. Kur'an-ı Kerim'de sadece oğlunu kurban ettiği belirtilmektedir:

«Babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa erişince: Yavrucuğum ! Rüyada seni bogazladığımı görüyorum; bir düşün ne dersin? dedi. O da cevaben: Babacığım! Emrolundugun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun, dedi» Fakat cumhura göre kurban edilen çocuğun İsmail aleyhisselam'ın olduğu kanaatindedir. Bazı müfessirlere göre ise İsmail aleyhisselamın değil de İshak aleyhisselamın kurban edildiğini öne sürmektedirler. Yalnız, bu fikri Israilogulları da söylemektedirler (Ali Yergin: Hz. İbrahim (oğlu Hz. İsmail'i Kurban Etmesi) <http://www.frmtr.com/din-kulturu-ve-ahlak-bilgisi/1333377-hz-ibrahim-oglu-hz-ismaili-kurban-etmesi.html>), (Görsel 69).

Burada feda edilmek için seçilmiş bir insan kurban olmayı kabul ediyor. Kabilelerde önce uzun bir hazırlık var ama (Görsel 70, 71).

Görsel 69. Donatello & Rosso, 1421, İbrahim ve İsmail, Opera di Santa Maria del Fiore , Erişim: 10.05.2016./ <http://www.wsj.com/articles/faith-and-its-trials-chiseled-in-stone-review-of-sculpture-in-the-age-of-donatello-renaissance-masterpieces-from-florence-cathedral-at-the-museum-of-biblical-art-1426111888>.

Görsel 70, 71 (altına). Bir rahip kurbanın kalbini çıkartıyor, Astek insan kurbanı, Günes kodexden, Erişim: 07.12. 2015. <http://www.mexicolore.co.uk/aztecs/aztec-life/self-sacrifice>.

Görsel 72,73,74. Beata Rostas. 2015. Detaylar- Bağlan/ Inseparable, 2015, taş, 300x 150x 100 cm İran, Kish.

Görsel 75, 76. Beata Rostas. 2015. Arka taraftan detay- Bağlan/ Inseparable, İran, taş, 300x 150x 100 cm.

Görsel 77. Beata Rostas. 2015. Bağlan/ Inseparable, Kish-ada , İran, taş, 300x 150x 100 cm.

3.3. "Çıkış Noktası".

Görsel 78. Beata Rostas. 2015. "Çıkış Noktası", İnteraktif oyun-, kumaş.

Görsel 79. Beata Rostas. 2015. "Çıkış noktası", İnteraktif oyun-, kumaş.

Görsel 80. Genel bir 'masa oyunu'.

Oyun: 'Masa oyununu' genellikle iki ya da daha fazla kişi oynayabilir. Öncelikle sosyal, toplumsal bir eylem. Oyunun kendi özel kuralları var ve hedefe ulaşmayı hedefliyoruz. (Görsel 80) Oyuncular genellikle kuklalar ile öne çıkmak için zarları kullanıyorlar bu soyut masada eşleşilen oyunda. Oyunda ilerlemeyi bazen etkileyemeyiz çünkü bu şansa, zarı atmaya bağlıdır.

"Çıkış noktası" (Görsel 78, 79, 81), on tane istasyon ile oynanan interaktif sosyal bir oyundur. Bu istasyonların yedi tanesi ölümcül günahdır: kibir, hırs, şehvet, kıskançlık, oburluk, öfke, tembellik-istasyonların rengi istasyonlardan istasyonlara, adım adım gümüşten- bronz ve altın renklere dönüşür, ve bu sıranın sonunda günahkar (taş motifli), kurban (kendir motifli) ve arınma (beyaz taş motifli) elbiselerle sembolize ediliyor. Üç tane oyuncu; günahkar, kurban ve günahsız kapalı bir elbise giyorlar, ve interaktif oyunda gerçek oyuncu gibi katılıyorlar. Bu elbiseler kapalıdır. Bunun için oyundaki durumları süprizlidir. Adımları ne olacak bilinemez.

Görsel 81. Beata Rostas. 2015. Çıkış Noktası İnteraktif oyun-, kumaş.

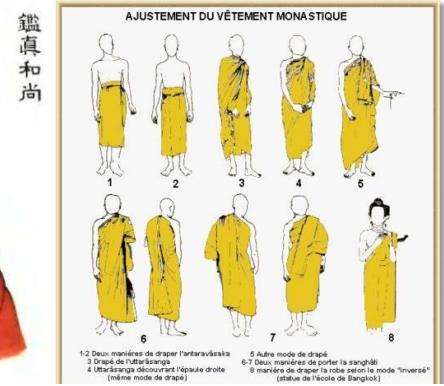
Oyunda bir "gözlemci" vardır. Bu kişi oyunculara yardım eder ve rehberlik eder. Birisi arınmaya döner. Birisi arınmaya dönmez, günah yapar. Birisi kurban olur. Oyunun kuralı şöyledir: elbiseyi giymek ve arınmayı bulmak. Bu pozisyon insanın gerçek hayatı anlatmasına yardım eder. Hayatımızın "çıkış ve son noktası" var. Ama yollar değişebilir. Yolu biz, kendimiz seçiyoruz, hepimizin yolu farklıdır. "Gözlemci" kişi, yolumuzu bulmaya yardım eder, adımlarımızı izler, bu inananlar için Tanrı olabilir. Onun varlığı bunu gerçekleştiriyor, o yoksa oyuncu "kör" gibi, kolayca kaosa döner. Böyle sınırsız bir ortamda insan "Günah nedir?" bilemez, kendinin günahkar olduğunu göremez, kendi hayatı, yolu nerden nereye gidiyor, doğru yolu kestiremiyor.

Afrika, Avustralya ve Latin Amerika'nın bazı "ilkel (?)" kabileleri hariç çıplaklığa iyi gözle bakılmamıştır. Kadim havzaların telakkisine göre, çıplaklık "kötü yola düşmüş" kadınların iffet sınırları dışında yaşamakta oluşlarının göstergelerinden biridir.

İlk defa modern Batı dünyası, çıplaklığı terviç etmekle kalmadı; hem yaygın bir bedensel tutum, hem de "uygarlaşmanın bir göstergesi" haline getirdi. Gerçekte olan ise, bedensel zevk düşkününü ve elbette ölçüyü kaçırmış bulunan erkeğin kadın bedenini cinsel objeye dönüştürüp dileğince tüketmesidir. Sosyo-ekonomik sistem ancak bunun üzerinden muazzam birkaç sektörün çarkını çevirebilmektedir."

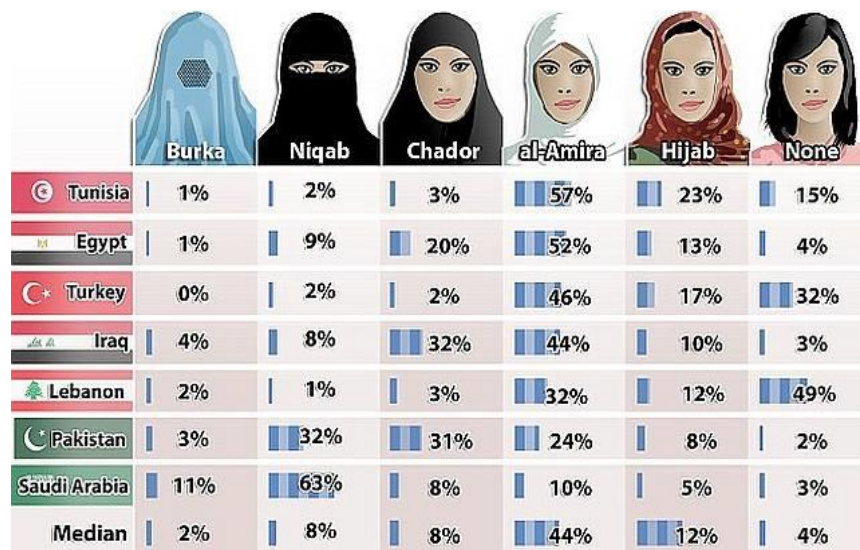
Çıplaklık bir tür hissizliktir. İffet ve haya gibi duygular körelmeden beden teşhirine dayanan bu hissizlik hali ortaya çıkmaz. Bir kere ortaya çıktı mı, tekrar eski haline getirmek çok güç olmaktadır.

Doğu kültürlerinde olduğu gibi Batı Katolik Hıristiyanlığında da örtünme asli bedensel tutumdur. Kadim Çin ve Hint sanatında, Budist tapınaklarda ve mağara duvarlarındaki resimlerde heykel ve figürlerde bunu tespit etmek kolay. Ortaçağ Hıristiyan sanatında da insan figürleri çıplak düşünülmemiştir. Cahiliye Arap geleneğinden günümüze, onların sanat anlayışlarını bize yansıtacak ürünler yok elimizde. Öyle olmakla beraber eski Arapların çıplaklık kültüründen büsbütün habersiz oldukları söylenemez (Görsel 82, 83, 84).

Görsel 82, 83, 84. Değişik Manastır Elbiseleri.

İslamiyet'in gelişine kadar Arapların Kâ'be'yi çırılçıplak tavaf ettiklerini biliyoruz. Dinî söyleme dönüşmüş bu çıplaklığın geniş sembolik bir anlamı var. Yarımadanın düşük ahlaki hayatında günah işleyen kadın -başkalarıyla belli bir para karşılığında cinsel ilişki kurabileceğini duyurmak isteyen kadın- çadırına gündüz kırmızı bayrak, gece fener asmak suretiyle bunu belli ediyordu. Bir süre sora günahın ağır yükü altında ezildiğini hissettiği zaman günah işlerken üstünde bulunan elbiselerini, bilumum süs eşyalarını çıkarır ve çırılçıplak soyunarak Allah'ın Evi'ni tavaf ederdi. Burada çıplaklık tamamıyla bireysel anlamda gūnahtan kurtulma, kişisel bir arınma sembolüdür. İslam gelince, İbrahim Aleyhisselam'ın Hanif geleneğine karışmış bu ritüel ve tutumu ikiye böldü; tavafı haccın ana rükünlerinden bir ibadet olarak devam ettirdi, çıplaklığı yasakladı (Halu Koreoglu: Sanatta çıplaklık; <http://halukeroglu.blogcu.com/sanatta-ciplaklik-1/510967>), (Görsel 85, 86).

Görsel 85. Dünya'daki Farklı Başörtüler.

Elbise: elbiseye "gizlemek" bütün kültürlerde, dinlerde sembolik bir davranıştır. Mesela hijab, eşarp, başörtüsü, Arapların kullandığı abaya, Perslerin chadoru, Afganların burka, ya da Hristiyanların "fityula"-si (saçı, kulakları kapatan, eşarp gibi başörtüsü), Yahuduların kipası, çeşitli kabanlar, Budistlerin manastır dini elbisesi vardır. Neredeyse her dinin, manastırın belirli bir kıyafeti vardır, yani birey dini eğilimlerini, dış görünüşü ile de gösterebilir (Görsel 86, 87). Sadece elbiselerden değil, davranıştan da bunu görebiliriz. Ama insan dinsel inançlarını dış dünyanın görmesine izin vermek istiyor mu, bu kendi özel seçimidir.

"Çikiş noktası" oyundaki "elbiseler" kapalı, içinde oyuncu zor yürüyebilmektedir. Bu Tanrı ile iletişime yardım eder. Kapalı bir elbisede kilitli insan karanlıkta içine bakıyor, günahlarını kabul ediyor, tövbe ediyor ve kendi vücudunu ve ruhunu teklif ediyor. Bunun sonunda arınmayı buluyor. Bu durumda oyundaki kurallar yedi tane ölümcül günahı gösteriyorlar, kişi bunlardan dua ederek ve kurban vererek kurtulabilir ve affedilebilir.

Görsel 86. Dinsel Giysiler.

Görsel 87. Farklı Dinde Kadın Giysileri.

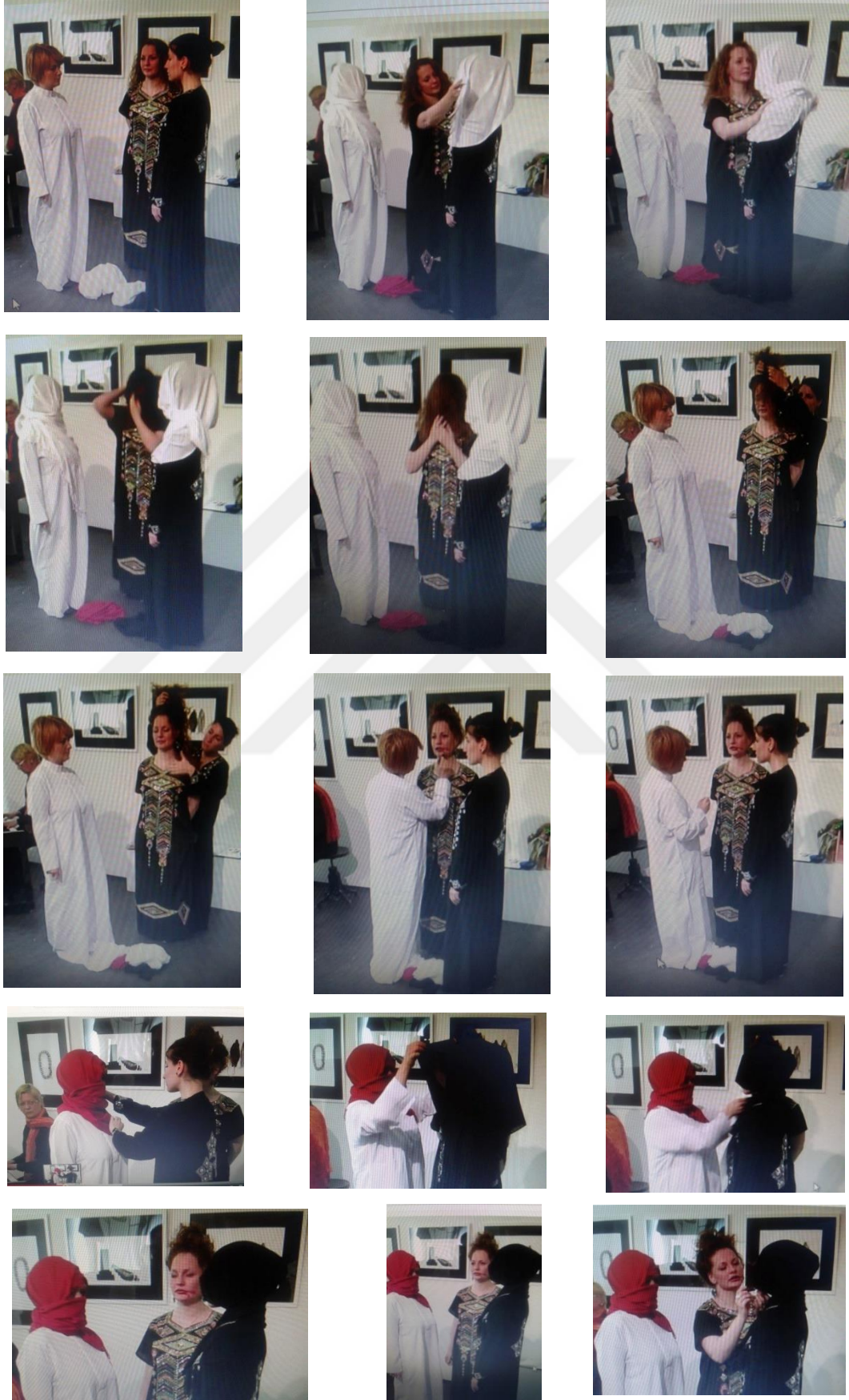
3.4. 'Kurban 1' Performansı.

Üç tane kadın kapalı elbisede, açık baş ile doğaçlama piyano melodisine yanıt olarak birbirlerini kurban olmaya hazırlıyorlar (Görsel 88, 89).

Önce beyaz eşarp ile herkesin rolü dağıtılıyor. Beyaz elbisedeki kadına kırmızı eşarp sararak o kurban sayılıyor; siyah elbisedeki kadın siyah başörtüsü sarıyor ve o kurban eden/ kurban veren kişi oluyor, üçüncü kadını günah işlemeye de o hazırlıyor. Üçüncü kadının saçlarını yukarı kaldırıyor, dudaklarını ruj sürüyor, böylece onu erotik bir obje gibi yapıyor. En sonunda bu üç kadın ortaya çıkıyor: günahkar, kurban eden ve kurban. Buna müzik ile bir süreç içinde adım adım hazırlanıyorlar. Vücutlarını kurban gibi veriyorlar, aynı zamanda ruhlarını arındırıyorlar. Kendilerinden vazgeçerken Tanrı'ya daha yakın oluyorlar.

Görsel 88. Beata Rostas, 2015, „Kurban 1” Performans, Viyana, Galeria Kunstraum Ewigkeitgasse, Avusturya.

Görsel 89. Fotoğraflar 'Kurban 1, Performansından'.

3.5. "Sürgünde/ Exile".

Görsel 90. Beata Rostas, 2016, "Sürgünde/ Exile", 250x 180x 90 cm, Agia Napa, Kıbrıs, taş.

Görsel 91. Beata Rostas, 2016, Arka görünüm- "Sürgünde/ Exile", 250x 180x 90 cm, Agia Napa, Kıbrıs, taş.

Görsel 92. Beata Rostas, 2016, Detay- "Sürgünde/ Exile", 250x 180x 90 cm, Agia Napa, Kıbrıs, taş.

3.6. "Sınırsız/ No Borders" .

Görsel 93. Beata Rostas, 2014, "Sınırsız/ No Borders", Çin, Changsha, 420x 220x 120 cm granit.

Görsel 94. Beata Rostas, 2014, "Sınırsız/ No Borders", Çin, Changsha, 420x 220x 120 cm granit.

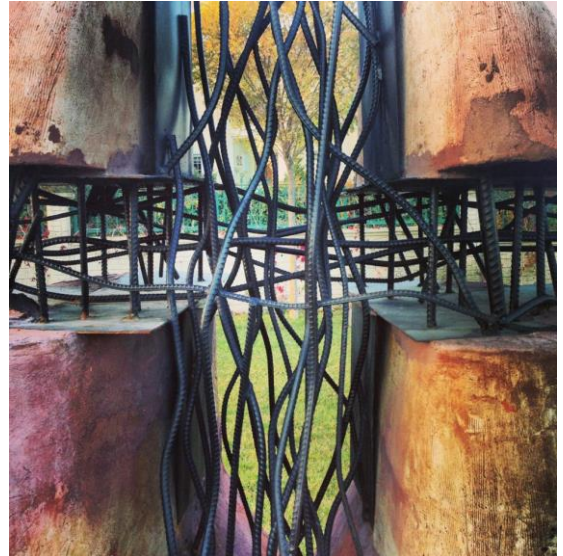
3.7. "Can Cana/ Soul to Soul".

Görsel 95. Beata Rostas, 2015, "Can Cana/ Soul to Soul", seramik, metal, Türkiye, Eskişehir, Hasrettin Karaca Park, 228x 257x 95 cm + 228x 200x 78 cm.

Görsel 96. Beata Rostas, 2015, Detay Figür 1. "Can Cana/ Soul to Soul", seramik, metal.

Görsel 97. Beata Rostas, 2015, Detay Figür 2. "Can Cana/ Soul to Soul", seramik, metal.

3.8. "Geçiş duvarı/ Transition wall"- Hayat ve Ölüm.

Bu Mısır'daki *Ölüler Şehri*'nde Sultan Kaitbey Makad'ın avlusunda yapılan bir projedir. Bu mahallede marjinal topluluklar ve sıradan insanlar yaşamaktadır. Tuğladan yapılan duvar gündelik yaşam içinde, günlük faaliyetler için kullanılan mekanda kutsal bir alandır. Tuğla, inşaatta en çok kullanılan malzeme olarak- bu proje için bilinçli seçilmiştir.

Görsel 98. Beata Rostas. 2016. Geçiş duvarı.500x 350x 120 cm; tuğla, taş, cam, Kahire, Mısır.

Kil, eserin sembolik maddesidir. Başka sanatçıların da çalışmaya katılımı (iştirak etmesi) "Birlikte Çalışma" projesinin ana konseptiydi (Görsel 98, 99).

Görsel 99. Beata Rostas, 2016. "Geçiş duvarı/ Transition wall", 500x 350x 120 cm; tuğla, taş, cam, Kahire Mısır.

Binanın duvarına benzeyen iki tarafında üstte piramit şeklinde inşa edilen duvarın merkezinde kapı gibi- ama içinden kapalı giriş vardır. Bu kapının arkası, karşısındaki Sultan Kaitbey Makad binasının arkasına benzemektedir. Aynı form benim sanatımda kullandığım insan figürüdür. Bu şekilde duvarda 3 figürü bulanmaktadır. Birisi bu merkezdeki „çıkışsız” kapı, ikisi bunun iki tarafındadır. Bunlara bitisik koyulan tuğlaların figür çizgisi, duvarla birleşir, merkezdeki ana kapı gibi ama hiç bir yere insanı çıkarmaz. İnsan içine girerken kendi de duvarla birleşiyor, kendi vücudunu „kurban” ediyor. Vücudumuz bir madde, hayatımız için kullanan bir hediye, ruhumuz de var ama duvarla bu canlı „madde”-insan-de birleşirken duvar da metaforik olarak canlı gibi oluyor. Öyle ki bu duvar ruhumuz ve vücudumuz arasındaki sembolik bir kapıdır (Görsel 100, 101, 102, 103, 104).

Bu bir interaktif projedir, orda yaşayan insanlar, çocuklar ve ziyarete gelenler de yardım etmiştir, projeye katılmıştır. Mısırlı bir sanatçı, Houreya El Sayed de bir fıkır ile duvarı geliştirdi; buna göre tuğla duvarın boşluklarını, yerel sanatkarların cam işleriyle doldurduk.

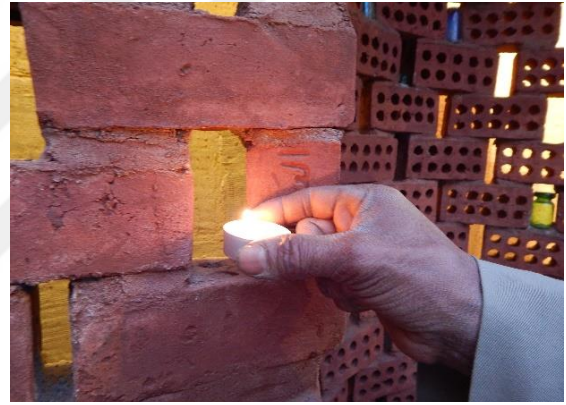
Görsel 100. Beata Rostas, 2016, Detay-merkezdeki kapı- ”Geciş duvarı/ Transition wall”, 500x 350x 120 cm; tuğla, taş, cam, Kahire Mısır.

Görsel 101. Beata Rostas, 2016, Detay- "Geciş duvarı/ Transition wall", 500x 350x 120 cm, Kahire, Mısır.

Görsel 102. Beata Rostas, 2016, Detay-insan figürü- "Geciş duvarı".

Görsel 103. Beata Rostas, 2016, Detay-ölülere hatırlamak - "Geciş duvarı".

Görsel 104. Beata Rostas, 2016, Duvar akşam- "Geciş duvarı/ Transition wall", 500x 350x 120 cm; tuğla, taş, cam, Kahire, Mısır.

3.9. "Yaratan/ The Creator".

Görsel 105. Beata Rostas, 2015, "Yaratan/ The Creator", granit, 370*215*170cm+ 4 m taş, Changsha, Çin.

"Yaratan/ The Creator" isimli çalışma, granit bir kadın figürü ve doğal bir taştan oluşmaktadır. Bu çalışma bir nevi sanatçının doğa ve materyal arasındaki yaratıcılığı merak ettiği metaforudur. O gerçekliğin bir resmi gibidir çünkü figürün kendisi yaratımdan önce sadece bir parça taştır (Görsel 105, 106).

Heykelin iki birimi arasında süregelen bir diyalog vardır, bu diyalog aynı zamanda sanatçıyı ve izleyiciyi de içerir (Görsel 107).

Görsel 106. Beata Rostas, 2015, Sanatçı ve heykel- "Yaratan/ The Creator", granit, 370*215*170 cm+4 m taş, Changsha, Çin.

Görsel 107. Beata Rostas, 2015, İzleyici ve heykel- "Yaratan/ The Creator", granit, 370*215*170cm+ 4m taş, Changsha, Çin.

3.10. Sabun ve karışık malzeme çalışmaları.

Arınma başlıklı çalışmalar için sembolik bir malzeme olarak, fiziksel olarak arınmaya yarayan ve Türk hamamlarında tipik günlük kullanım nesnesi olan bir malzeme seçilmiştir (Görsel 108, 109,113, 119, 123).

Sonrasında farklı dinlerden arınmaya yarayan paralel objeler seçip bazılarının üzeri sabun ile kaplandı bazıları da tekrardan sabundan yapıldı (Görsel 110, 111,112, 114, 115, 116, 121,124).

Arınma konulu yapılan tüm çalışmalarda kullanılan saç, ahşap, kendir, ot, kağıt, kil, taş gibi malzemeler çoğunlukla doğal ve klasik malzemelerdir (Görsel 108-126, 120, 125, 126). Bu malzemeler (seçilen objeler) sabun ve baharatlarla bir araya bilinçli olarak getirilmiştir, burada koku ve tad duygusu günahın metaforu olarak kullanılmıştır.

Görsel 108. Beata Rostas, 2012. "Hamam", sabun, 40x 40 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 109. Beata Rostas, 2012. "Hamam", seramik, Macsabal fırını, 50x50 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 110. Beata Rostas, 2012. "Dua", seccade, sabun, 70x40 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 111. Beata Rostas, 2012. "Arınma", seccade, sabun, 70x40x 20 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 112. Beata Rostas, 2013. Arınma Objeleri 1, sabun, 20x20 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 113. Beata Rostas, 2013. Arınma Objeleri 2/ Küvet, sabun, 50x30 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 114. Beata Rostas. 2013. "Kutsal Kitap", sabun ve ahşap, 30x 20x 10 cm, Ankara, Türkiye.

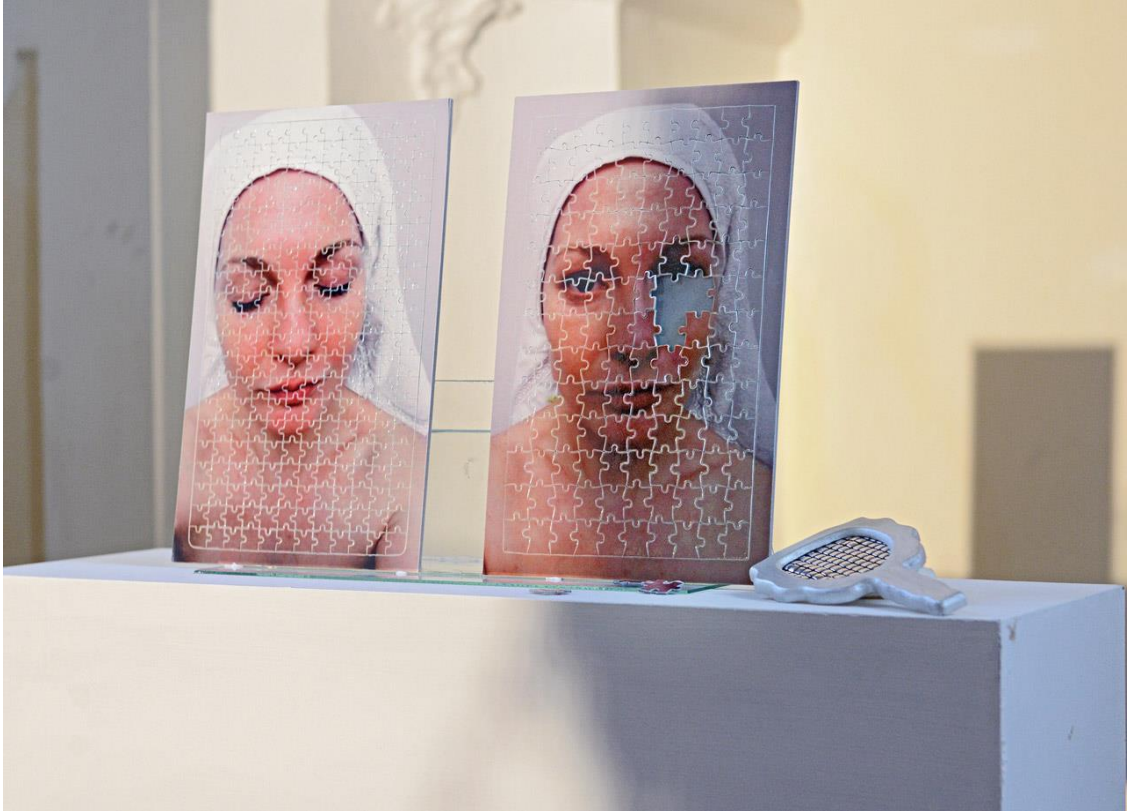
Görsel 115, 116. Beata Rostas. 2013. İçerdeki görüntü- Detay- "Kutsal Kitap", sabun ve ahşap, 30x 20x 10 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 117. Beata Rostas, 2012. "Bekaret"
sabun resim, 50x30 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 118. Beata Rostas, 2012. "Masumiyet"
sabun resim, 50x30 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 119. Beata Rostas, 2013. Günahkar/ The sinner. Puzzle, 20x30 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 120. Beata Rostas. 2013. " Keten/ İsa'nın izi", sabun, baharatlar, çay, kâğıt, 100x 40 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 121. Beata Rostas, 2013. "Vicdan", ahşap, sabun. 20x20 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 122. Beata Rostas, 2013. "Arınma Objeleri/ Duygusal Günahlar", baharatlı sabunlar, 7x5 cm/adet, Ankara, Türkiye.

Görsel 123. Beata Rostas, 2013, "Arınma Objeleri", havlu, sabun, 30x10 cm, Ankara, Türkiye.

Görsel 124. Beata Rostas, 2014, İsa'nın Ekmek Mucizesi, ekmek ve baharatlar, 80 tane, duvar işi, 15x7 cm/adet, Türkiye, Ankara.

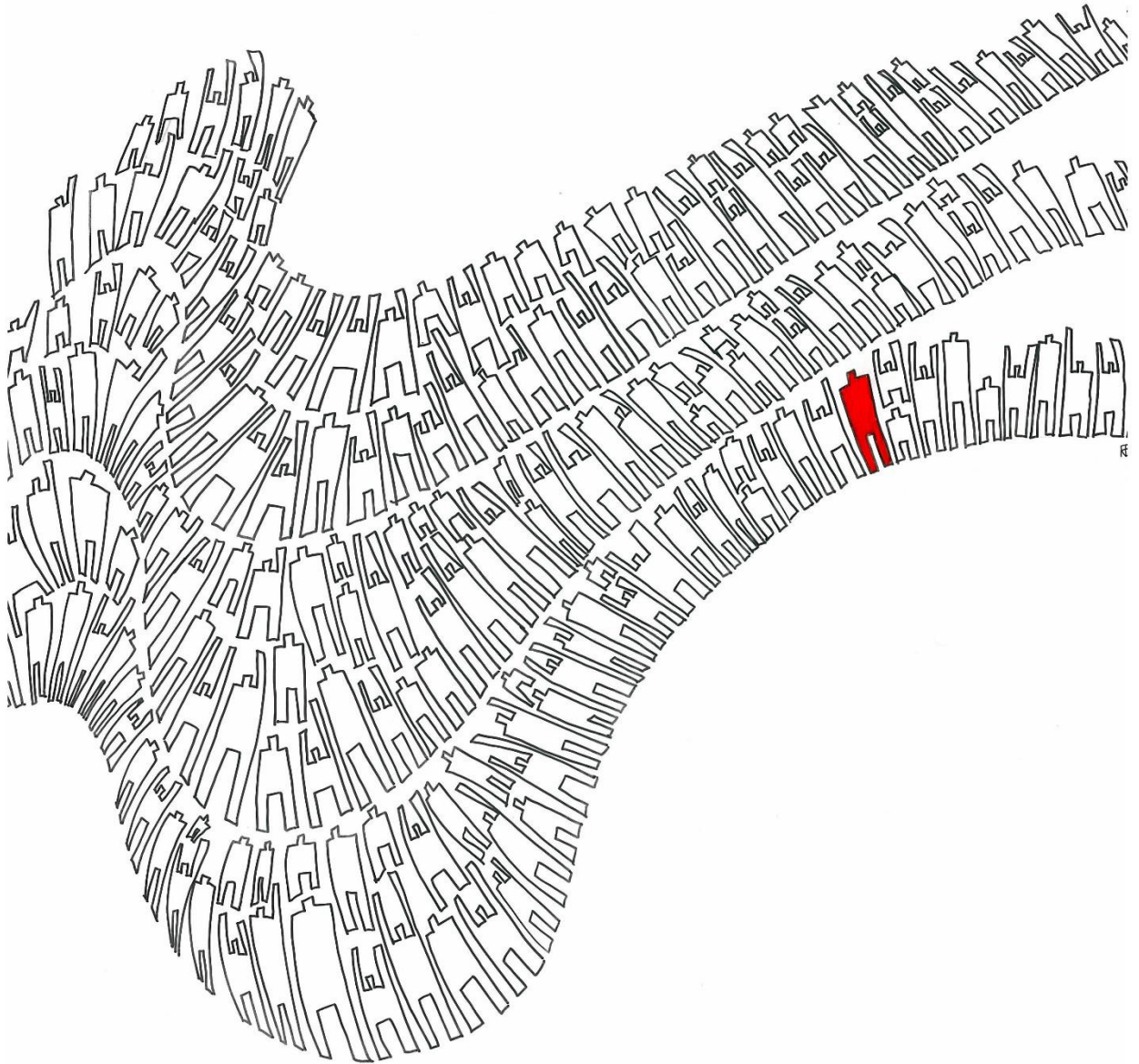

Görsel 125. Beata Rostas. 2013. Arınma Objeleri/ Kapı, ot, ahşap, 500x 170 x70 cm, Eger, Macaristan.

Görsel 126. Beata Rostas, 2013. Meditasyon/ Meditation ("Otur ve bir çay iç!" konuda), Krastal, Avusturya, Krastal mermer, 180x120x100 cm.

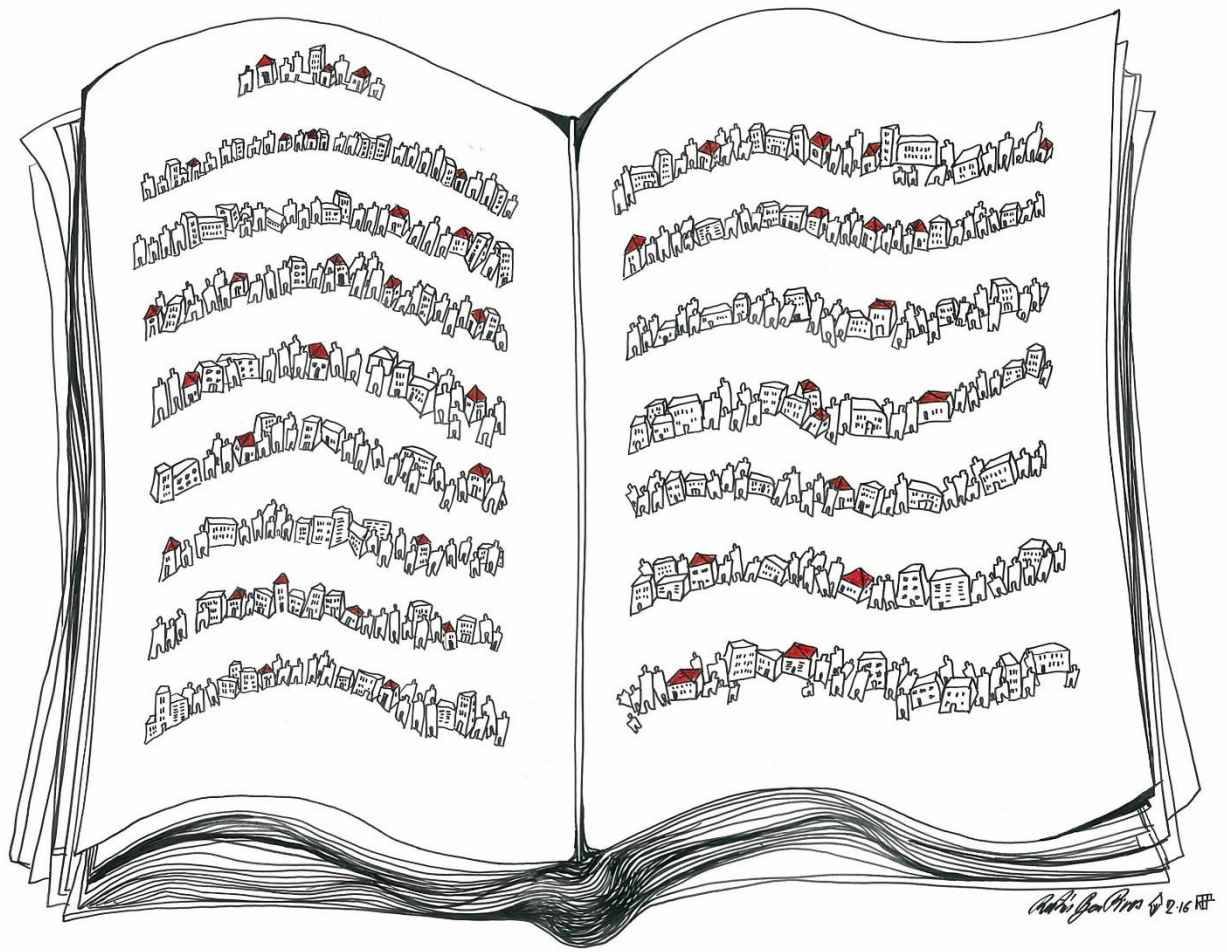
3.11. Desenler.

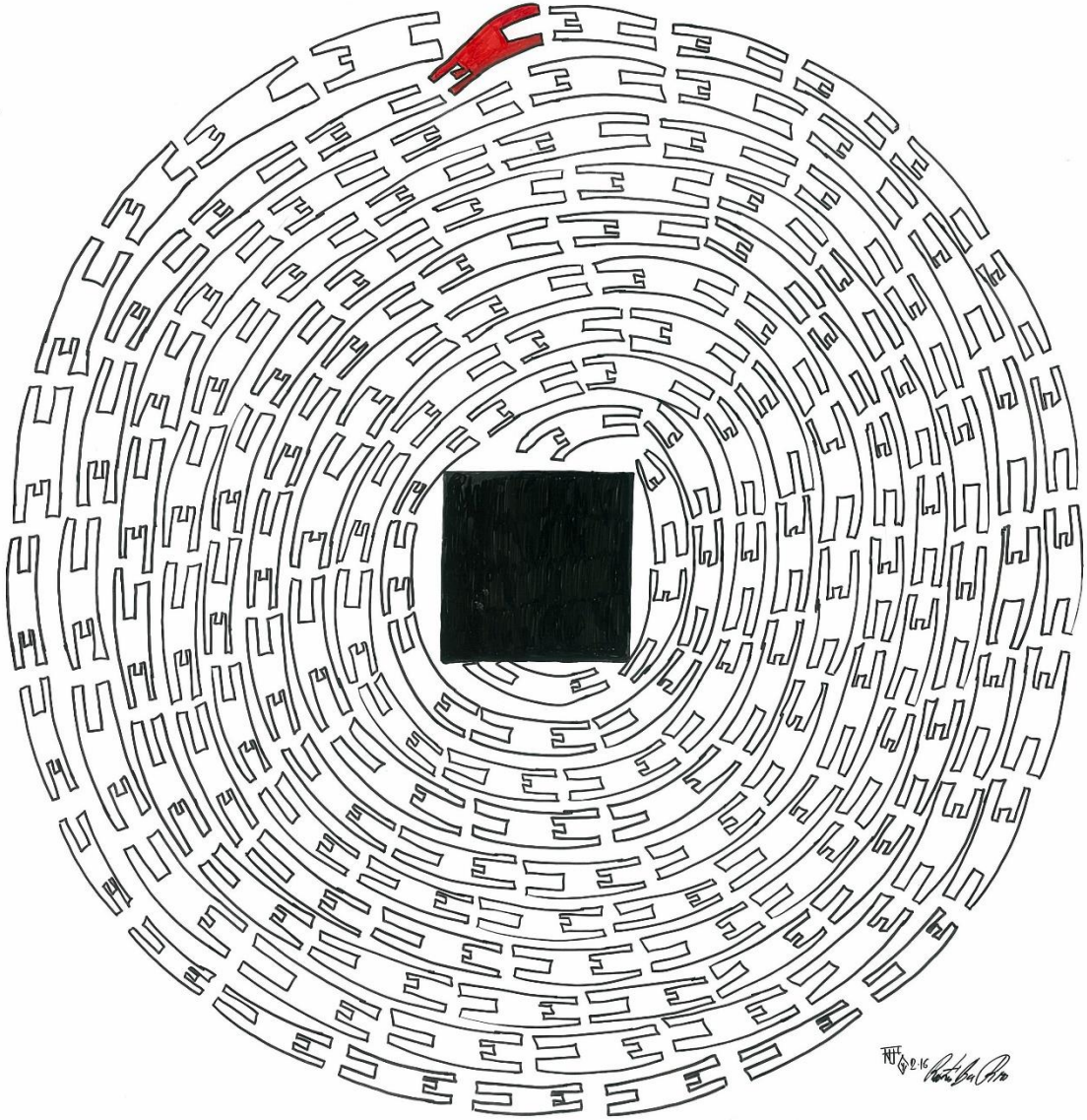
Görsel 127. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 1/ Exodus- desen.

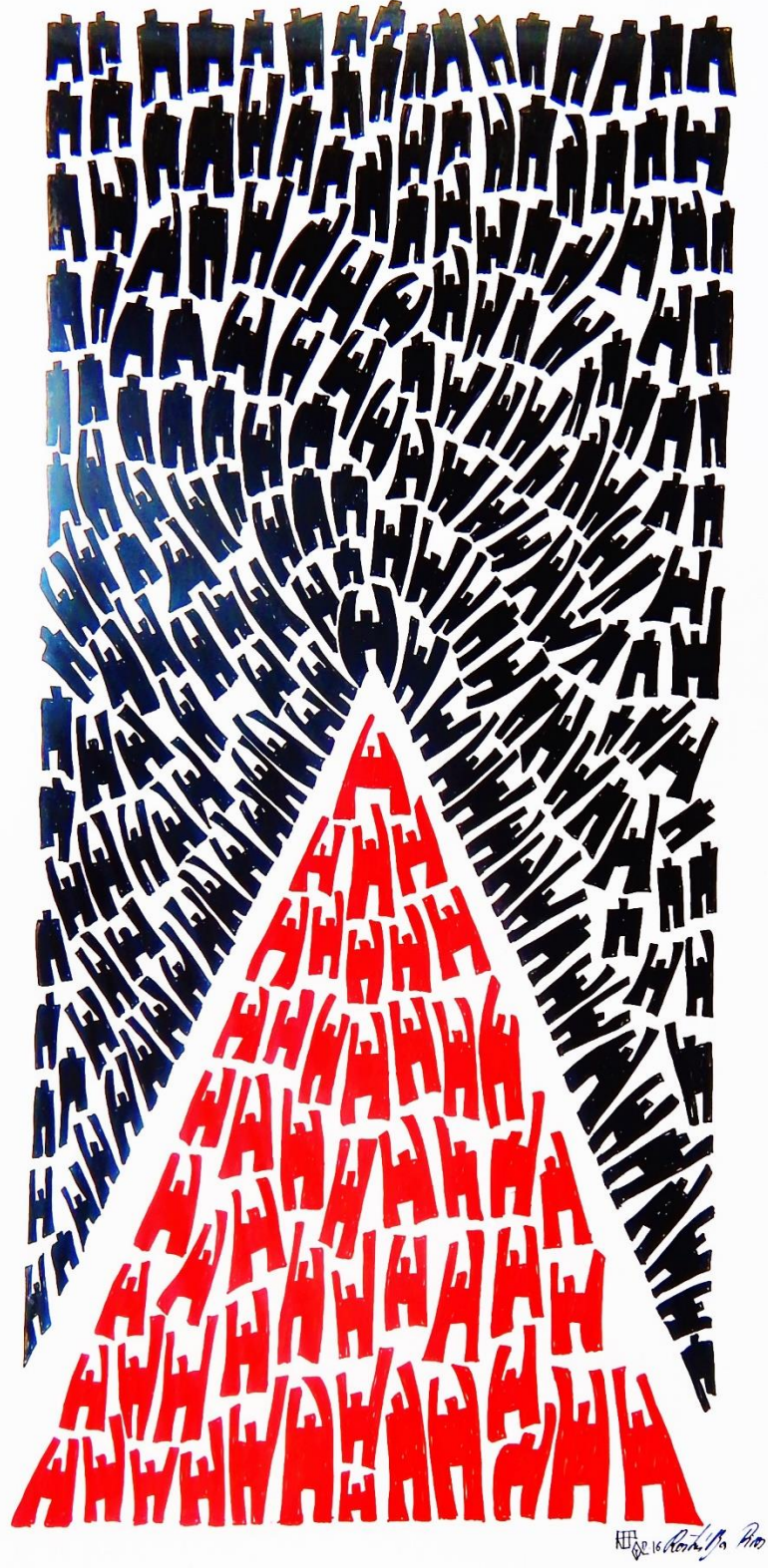
Görsel 128. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 2 /Exodus- desen.

Görsel 129. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 3/ Exodus/ Tarih Kitabı- desen.

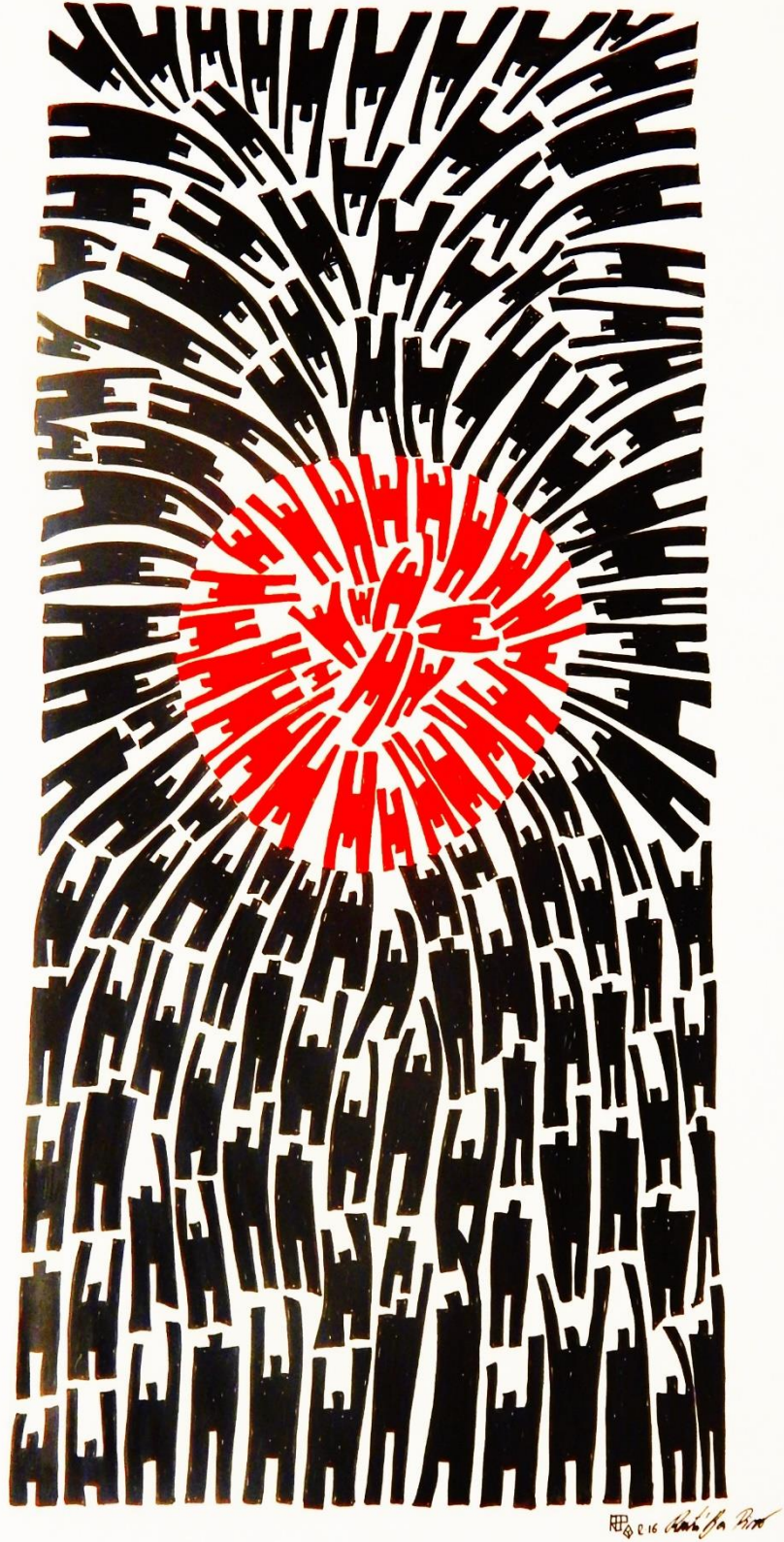

Görsel 130. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 4/ Exodus/ Arınma Kübü- desen.

Göç 16. Beata Rostas 2016

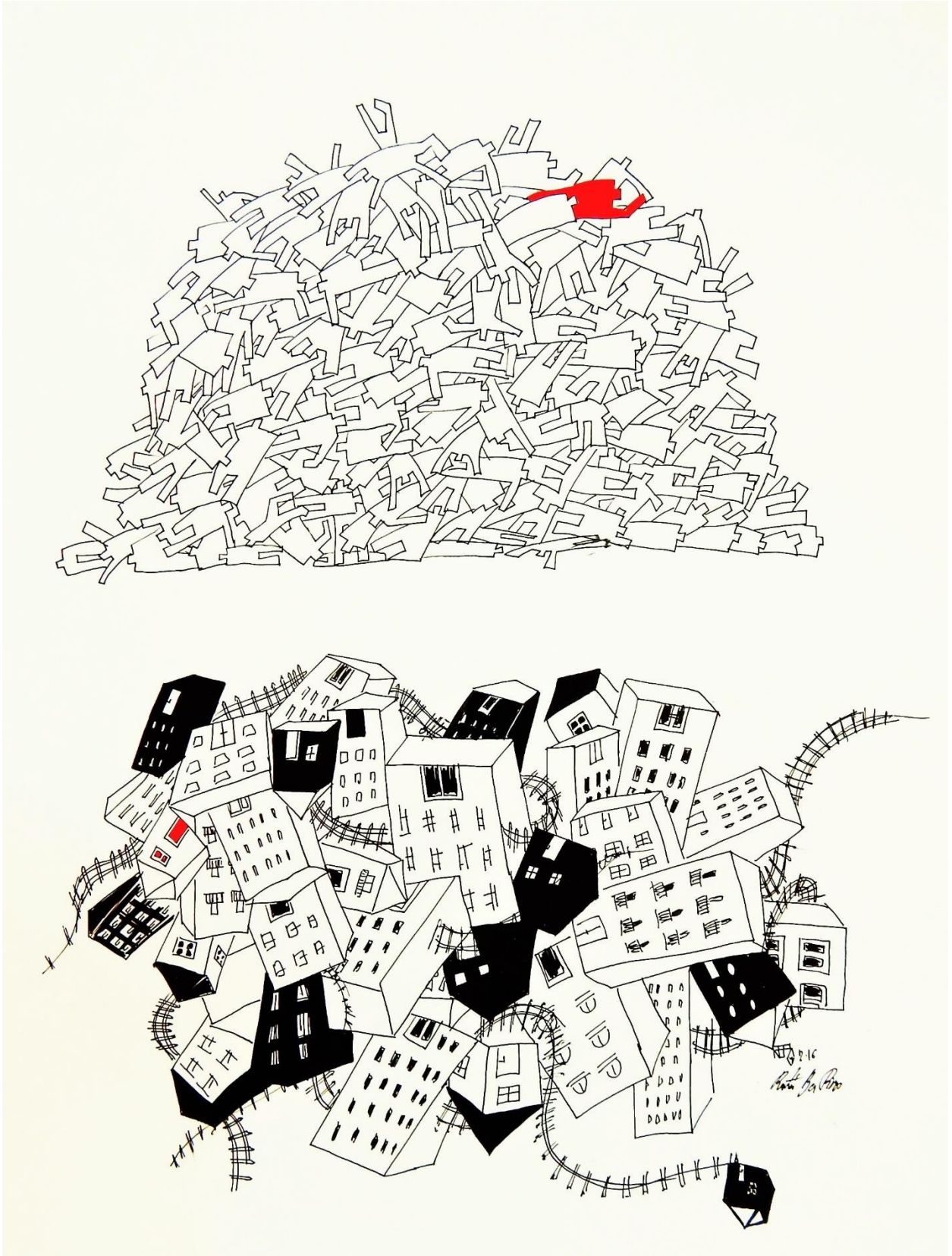
Görsel 131. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 5/ Exodus- desen.

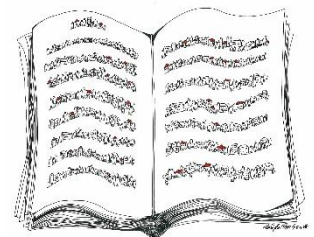
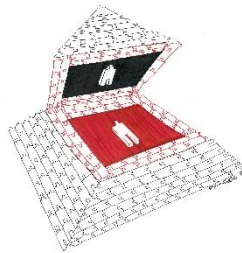
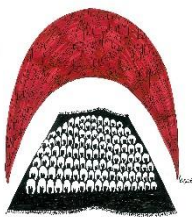
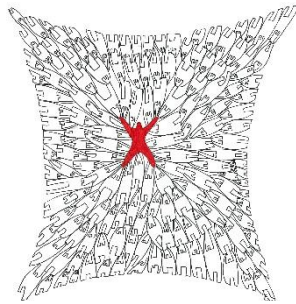
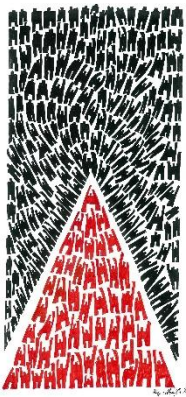
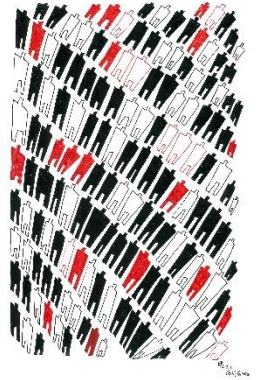
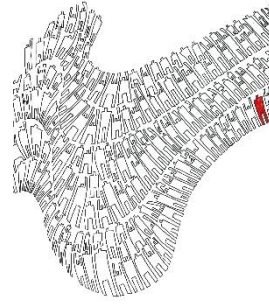
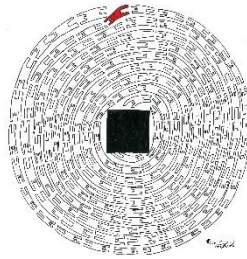
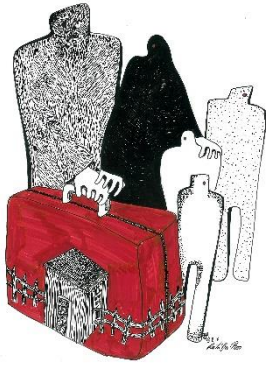
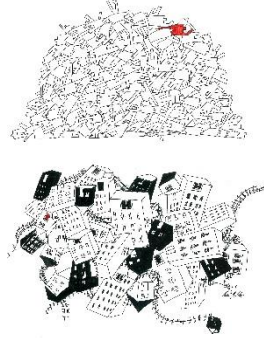
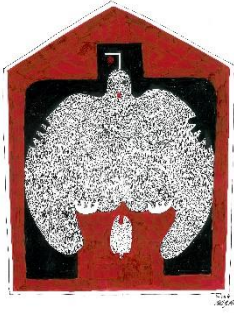
Görsel 132. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 6/ Exodus- desen.

Görsel 133. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 7 / Exodus – desen.

Görsel 134. Beata Rostas, 2016, Göç Serisi 8 / Exodus – desen.

Görsel 135. Beata Rostas, 2016. Seri- Göç Serisi / Exodus- desen.

3.12. Performanslar.

Görsel 136. Beata Rostas, 2014, "Kurban/ Sacrify Performance", kendir.

"Kurban 2/ Sacrify" Performans.

Güzel sanatlarda en başından itibaren- kurban olarak kadın konu edilmiştir. Araştırmada kadın ve saç (erotik sembolü) konusu irdelenmiştir (Görsel 136, 137).

Görsel 137. Beata Rostas, 2014, "Kurban/ Sacrify Performance 2", kendir.

„Arınma Performansı / Purification Performance”

”Arınma” Performansı, bugünlerde çağdaş sanat galerisi olarak kullanılan bir "kutsal mekan"da (Kilise’de) gerçekleştirilmiştir. Mekanın kendisi, sergiyi ziyarete gelen izleyiciler, sanat eserleri ve sanatçı arasında iletişimi sağlama özelliğiyle performansın burada gerçekleştirilmesi için ilham vermiştir.

Arınma performansındaki yaratım, Macaristan'da 2013 yılında açılan serginin açılış seramonisinde gerçekleştirilmiştir.

Performansın temel noktaları: "Düşüncenin doğuşu, sanatçının ilham perisinden esinlenmesi, düşüncenin formunu bulmak, formu hayata geçirmek için uygun malzemeyi bulmak, yaratım sürecinin arınması, fiziksel ve zihinsel olarak arınmak, sanatçının ve yaratımın hayal edilip/ tekrardan doğması"dır (Görsel 138, 139).

Performansın amacı izleyiciyi sanatçı ve yaratıma yakınlaşmasına yardımcı olmaktır. Müzik, modern dans gibi teatral elemanlar performansın anlaşılması için kolaylık sağlamıştır (Görsel 140, 141).

Görsel 138. Beata Rostas, 2013, Arınma/ Purification Performansı, Eger, Macaristan.

Görsel 139. Beata Rostas, 2013, Arınma/ Purification Performansı, Eger, Macaristan.

Görsel 140. Beata Rostas, 2013, Arınma/ Purification Performansı, Eger, Macaristan.

Görsel 141. Beata Rostas, 2013. Arınma/ Purification Performansı, Eger, Macaristan.

”İlk Günah Performansı”

İlk Günah Performansı Macaristan'ın Eger şehri tarafından yapılması istenen "Jenerasyon" isimli heykel en basit anlamda bir aileyi anlatmaktadır. Baba, anneyi, çocuğu ve bebeği tutup korumaktadır.

Yuvarlak formlu heykel, "sosyal realistik" dönem üslubunun katı, köşeli biçimlerinin düzenini bozmaktadır. Jenerasyon heykeli Macaristan'ın önemli bir problemi olan, yaşamak için ülkesini terk eden genç jenerasyonun göç problemine bir uyarı olması niteliğinde gerçekleştirilmiştir (Görsel 142, 143).

"İlk Günah" Performansı, Genesis/Tekvin kitabındaki ilk günaha teşvik ve insanlığın düşüşü hikayesini anlatmaktadır. Ayrıca, kadının, erkeğin ve yeni umutlar, yaratımlar ve hayat veren Yaratıcının rolleri de gösterilmektedir (Görsel 144, 145).

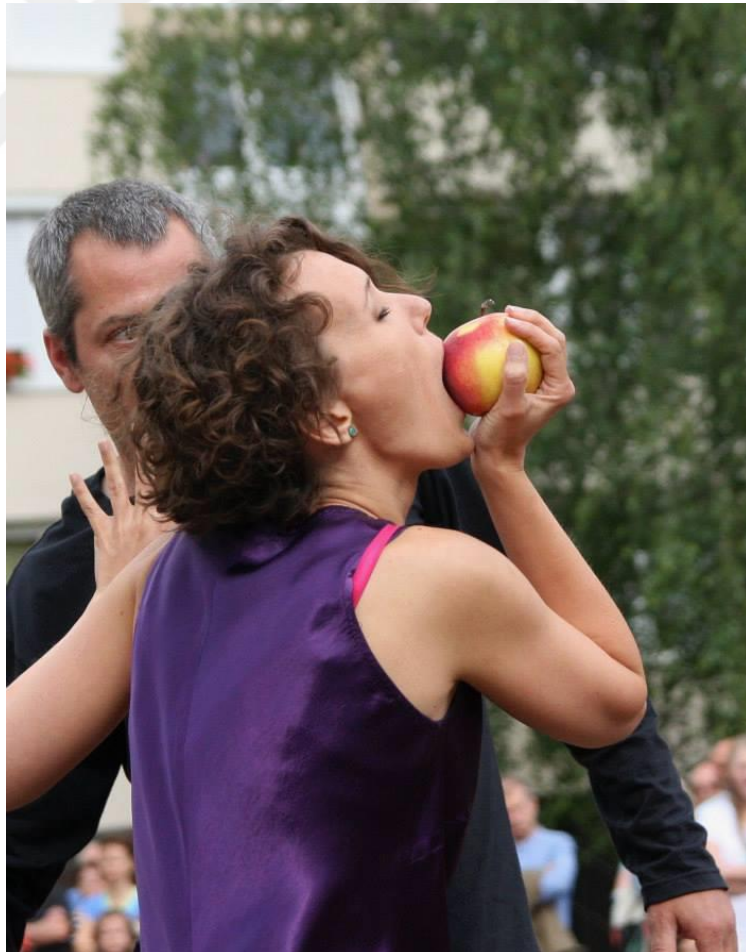
Görsel 142. Beata Rostas, 2014. "İlk Günah" Performans- 'Generations' heykelinin açılışında.

Görsel 143. Beata Rostas, 2014, "İlk Günah" Performans- 'Generations' heykelinin açılışında.

Görsel 144. Beata Rostas, 2014, Detay- "İlk günah" Performans- 'Generations' heykelinin açılışında.

Görsel 145. Beata Rostas, 2014, Detay-"İlk Günah" Performans- 'Generations' heykelinin açılışında.

Görsel 146. Beata Rostas, 2015. "Göç/ Exodus" Performans, Eger, Macaristan.

Görsel 147. Beata Rostas, 2015. "Göç/ Exodus" Performans, Eger, Macaristan.

Görsel 148. Beata Rostas, 2015. "Göç/ Exodus" Performans, Eger, Macaristan.

Görsel 149. Beata Rostas, 2015. "Göç/ Exodus" Performans, Eger, Macaristan.

KAYNAKÇA

Armstrong, Karen, Muhammad. (1991). *A biography of the prophet*. Hachette UK Company; Copyright 1991 Karen Armstrong

Bottero, Jean. (2010). *Tarihte Tanrı Fikrinin Doğusu*.-Türkcesi Ismail Yerguz. Kırmızı Yayınları, Ekim 2010, İstanbul.

Boutroue, Joel/ Ambrus, Ágnes.(2000). *A világ menekültjeinek helyzete 2000; A humanitárius segítségnyújtás öt évtizede*. ENSZ Menekültügyi Főbiztosság (UNHCR).

Bachelard, Gaston. (2004). *Su ve düşler maddenin imgelemi üzerine deneme/* Ceviren: Olcay Kunal. Yapi Kredi Yayınlar, İstanbul

Çiftci, Köksal. (2008). *Tektanrılı Dinlerde Resim ve Heykel Sorunu*. İstanbul: Bulut Yayınları

Collins, Judith. (2007). *Sculpture today*, G.B. Phaidon Press Limited.

E. Alexy. (2000). *Mágia/ Pránájáma*, Szegedi Kossuth Nyomda Kft.

Eliade, Mircea. (2009). *A szent és profán/ The holy and the profan*. Budapest, Európa Kiadó.

Eliade, Mircea.(2000): *Vallási hiedelmek és eszmék története/ (Dinsel Inançlar ve Düşünceler Tarihi)*. Osiris Kiadó 2006./Kabalci Yayınevi 2000.

Eliade, Mircea.(2006). *Şamanizm.*(Çeviren: İsmet Birkan), Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Freeland, Cynthia. 2008. *Sanat kuramı.* Türkçesi: Fisun Demir Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Glasesapp, Hellmuth von.(1975). *Az öt világvallás/ Five world religion.* Talentum, Gondolat Kiadó.

Grahams, Gordon. (1997, 2000, 2005). *Philosophy of the arts,* Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group.

Heinrich von Stietencron, Hans Küng. (1999). *Párbeszéd a hinduizmusról/ Hinduism.* Palatinus- Könyvek Kft.

Holló és Társa. (2004). *A világ vallásainak atlasza/ Dünya dinlerinin Atlası.* Parramón Kiadó Rt.

Jung, C.G. (1996). *Gondolatok a jóról és a rosszról.* Kossuth Könyvkiadó, Budapest.

Küng, Hans & Ching, Julia.(2000). *Párbeszéd a kínai vallásokról/ Chinese religions.* Palatinus- Könyvek Kft.

Küng, Hans & Heinrich& Stietencron. (1999). *Párbeszéd a hinduizmusról/ Hinduism,* Palatinus- Könyvek Kft.

Kanyó, Tamás. (2002). *Emigráció és Identitás; 56-os menekültek Svájcban/Göc ve kimlik/56' göçleri İsviçre'de-* Ehmann Bea, Gyáni Gábor, Kende Péter, Kónya Anikó, László János, Pléh Csaba tanulmányaival; L' Harmattan Kiadó.

Mátyás, Sárközi. (2008). *Micsoda életek/ Emigránsok Angliában/ Göcler Ingiltere'de.* Noran Kiadó Kft.

Milborn, Corinna. (2008). *Európa: az ostromlott erőd; A bevándorlás fekete könyve/ Göclerin siyah kitabi;* Pécsi Direkt Kft. Alexandra Kiadója.

Montgomery, Watt, William. (2000). *Az iszlám rövid története/ Islam.* Hungarian Edition Akkord Kiadó.

Palmer, Martin. (1998). *Jin és Jang/ Egyensúly és harmónia a kínai bölcseletben, művészetben és hétköznapiakban/ Balance and harmony in the Chinese culture, arts and everyday.* Édesvíz Kiadó Budapest.

Plotinos. (1986). *Az egyről, a szellemről és a lélekről/ About the One, spirit and soul.* Európa Könyvkiadó Budapest.

Popper, Péter. (2002). *666/ A Sátán a XXI. században/ Satan in the 21st century.* Saxum Kiadó.

Tansug, Sezer. (1986, 2012). *Çagdaş Türk sanatı.* Remzi Kitabevi.

Wilhelm, Friedrich & Schelling, Joseph. (1983). *A transzcendentális idealizmus rendszere/ The system of transcendent idealism.* Gondolat Kiadó.

WEB KAYNAKÇA

İsmail Hakkı Altuntaş:“İlk günah ve cennetten kovulma” Mitinin sifresi

<https://ismailhakkialtuntas.com/2015/02/22/ilk-gunah-ve-cennetten-kovulma-mitinin-sifresi/> Erişim: 10.01. 2016

http://hvg.hu/kultura/20140115_Lanyokat_gyilkolnak_a_hagyomany_neveben

https://en.wikipedia.org/wiki/Adam_and_Eve/

Princess Hijab's 'veiling art' / Erişim: 23.10. 2014.

<http://www.aljazeera.com/news/europe/2010/07/201076171111616492.html>

<http://www.theguardian.com/artanddesign/2010/nov/11/princess-hijab-paris-graffiti-artist/> Erişim: 09.11. 2014.

Celal Binzet/ Karşı Kıyı: Sanat ve Günah / Erişim: 15.01. 2016

<http://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/celal-binzet/sanat-ve-gunah/826/>

Inez Fitzgerald Stock: Purification of the Soul here or hereafter

<https://www.catholicculture.org/culture/library/view.cfm?recnum=4667>

/ Erişim: 20.05. 2015

<http://globalisvilag.com/2016/03/26/a-diktatorok-lelektana-a-tomegpszichozis-eszkozei/> Erişim: 08.04. 2016.

[https://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%81brah%C3%A1m_\(Terah_fia\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%81brah%C3%A1m_(Terah_fia)) Erişim: 02.05. 2016.

<http://www.encyclopedia.com/topic/purification.aspx>

Nurdan Iskender: Sanat terapi/ Resimle arinma/ Erişim: 15.01. 2016

<http://niskender.blogspot.com.tr/2015/06/sanat-terapi-resimle-arinma.html>

Gyöngyösi Csilla: Az iszlámmal kapcsolatos leggyakoribb tévhitek, és cáfolatuk

<http://vilag.transindex.ro/?cikk=25500/> Erişim:03.12. 2015

Art and religion in the 21st century:<http://www.hungertv.com/feature/art-religion-in-21st-century/> Erişim: 07.04. 2016

<http://www.reganocallaghan.com/?p=2409>

http://flatrock.org.nz/topics/society_culture/veiled_humour.htm

Wikipedia: Könyvégetés és a tudósok eltemettetése

https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6nyv%C3%A9get%C3%A9s_%C3%A9s_a_tud%C3%B3sok_eltemettet%C3%A9se

Erişim: 05.05. 2016

<https://www.youtube.com/watch?v=jNx3vDSuzkY>

<http://www.theguardian.com/artanddesign/jonathanjonesblog/2015/apr/29/bible-art-new-york-museum-biblical-art-close> / Erişim: 30.11. 2015

<http://dkk-necdetkaynak.blogspot.com/2014/07/tanrinin-yahudilere-vaat-ettigi-kutsal.html>

Ali Yergin: Hz. İbrahim: <http://www.frmtr.com/din-kulturu-ve-ahlak-bilgisi/1333377-hz-ibrahim-oglu-hz-ismaili-kurban-etmesi.html>

Erişim: 08.04. 2016.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Beáta Rostás

Doğum Yeri ve Tarihi: Macaristan, Eger, 1979.

Eğitim Durumu

Lisans ve Yüksek Lisans Öğrenimi: Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar, Szobrász Szak, Magyarország / (Pécs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü, Macaristan 2004)

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce (middle level, ECL International Language Exam)

Türkçe (2012, 2015: TÖMER, C2 level Diploma Sınav)

Almanca

Sanatsal Faaliyetleri: 19 Kişisel Sergi: Macaristan, Romanya, Avusturya, Polonya, Mısır

50 Karma Sergi: Macaristan, Romanya, Sırbistan, Almanya, Slovakya, Rusya, Türkiye

41 Uluslararası Heykel Sempozyum: Birleşik Arap Emirlikleri, Çin, Umman, İran, İspanya, Fransa, Yunanistan, İtalya, Romanya, Litvanya, Kıbrıs, Macaristan, Mısır, Rusya, Almanya, Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Avusturya, Sırbistan, Hırvatistan

Çalıştığı Kurumlar: 2005 Közéletés Művészeti Egyesület /Approach Art Association

2006 PBMT /Art Society of Pécs City& Baranya County

İletişim

E-Posta Adresi: rostaspiros@gmail.com